

Nasz Orlik

RAPORT NASZ ORLIK 2015

Spis treści

5	Wstęp
6	Nasz Orlik
16	Przyjaciele Naszego Orlika
24	Konkurs na Animatora i Animatorkę roku
28	Animatorzy Eksperci
34	Animatorzy i Orliki – podsumowanie badań 2015
66	Autorzy projektu
67	Zespół FRKF

Szanowni Państwo,
Drodzy Przyjaciele,

Oddajemy do Państwa rąk kolejny już roczny raport programu „Nasz Orlik”. Programu, który stopniowo spełnia nasze marzenie o efektywnej i przyjaznej sportowej polityce publicznej. Nasza wspólna praca i kilkuletni wysiłek przynoszą wspaniałe owoce. W 2015 roku liczba odwiedzin na Orlikach wzrosła o przeszło cztery i pół miliona, a liczba uczestników zajęć zwiększyła się w każdej grupie wiekowej. Oprócz codziennych aktywności, odbyło się też o tysiąc dwieście więcej imprez specjalnych. Zgodnie z wcześniej wypracowaną rekomendacją, rozpoczęliśmy działania promujące aktywność fizyczną wśród rodzin: „Rodzinne Igrzyska na Orlikach”, „Rodzinną Sztafetę im. Kamili Skolimowskiej” i wreszcie, nasz wspólny pierwszy rekord Guinnessa, promujący piłkę ręczną w obliczu wielkiego wydarzenia – Mistrzostw Europy Piłkarzy Ręcznych EHF Euro 2016, które odbędą się w Polsce w styczniu 2016 roku.

Wiem, że nasz program nie rozwinąłby się tak okazale, gdyby nie szczerze zaangażowanie tysięcy ludzi wierzących w to, że aktywność fizyczna dostępna jak na wyciągnięcie ręki, należy się wszystkim. Zarówno tym, którzy kochają sport, jak i tym, którzy potrzebują zachęty i dopiero przed nimi odkrycie, jak wiele radości sport może wносить w życie człowieka.

Szczególne podziękowania należą się Animatorom i Animatorom Orlików w całej Polsce, którzy z wielkim zaangażowaniem wciągają w sport swoje lokalne społeczności.

Tegoroczne sukcesy nie mogłyby się także wydarzyć bez pięćdziesięciorga Wspólniactw – naszych Animatorów Ekspertów i Animatorów Ekspertek, którzy są sercem tego programu, a swoim doświadczeniem szczerze dzielą się z nami wszystkimi.

Jak każdy program, również „Nasz Orlik” ma swoje dobre duchy – to Przyjaciele Orlika, którzy dostrzegli w nas potencjał i zechcieli wesprzeć go swoim autorytetem.

Nie można zapomnieć o pracy tysięcy przedstawicielek i przedstawicieli samorządów, wolontariuszek i wolontariuszy, działaczek i działaczy organizacji pozarządowych, a także o całym zespole naszej fundacji – wszystkich tych, dzięki którym ten program zasługuje na miano „Naszego Orlika”.

Gratuluje wszystkim zaangażowanym w rozwój sportu powszechnego na Orlikach i zapraszam do dalszej współpracy!

Monika Chabior

PREZESKA ZARZĄDU FUNDACJI ROZWOJU KULTURY FIZYCZNEJ

Nasz Orlik

Program Nasz Orlik, czyli sport dla wszystkich i bezpłatnie!

Nowoczesny kompleks sportowy na wyciągnięcie ręki, gdzie każdy za darmo może wziąć udział w zajęciach sportowych pod okiem doświadczonego Animatora sportu, albo zarezerwować boisko, by zagrać w piłkę z przyjaciółmi – jeszcze kilka lat temu brzmiało jak marzenie, prawda? To marzenie nam się spełniło.

Wielofunkcyjne kompleksy sportowe

Program polskiego rządu „Moje Boisko – Orlik 2012”, który zainicjowano w 2008 roku, zakładał budowę w każdej gminie na terenie całego kraju – ogólnodostępnych, bezpłatnych kompleksów wielofunkcyjnych boisk sportowych wraz z szatniami i zapleczem socjalnym. Inicjatywa była związana z Euro 2012, ale stanowiła również odpowiedź na wciąż niską liczbę Polaków aktywnych sportowo. Dzięki współpracy Ministerstwa Sportu z samorządami wojewódzkimi i lokalnymi, wybudowano 2604 Orliki.

Batalia o zdrowie i kondycję Polaków

Na wybudowaniu boisk jednak się nie skończyło. To był dopiero początek batalii o zdrowie i lepszą kondycję Polaków. Program „Nasz Orlik” – zainicjowany przez Fundację Rozwoju Kultury Fizycznej (FRKF) – jest kolejnym działaniem wspierającym samorządy i Animatorów w budowaniu atrakcyjnej oferty sportowej oraz jej promowaniu wśród użytkowników Orlików. Wsparcie Ministerstwa Sportu i Turystyki – które dofinansowuje pracę Animatorów, działania szkoleniowe i promocyjne w ramach programów „Animator – Moje Boisko Orlik 2012”, uruchomionego w 2009 roku oraz „Akademia Animatora”, wdrożonego w 2013 roku – umożliwiło zainicjowanie w grudniu 2013 roku programu „Nasz Orlik”, realizowanego przez FRKF.

Jak wskazują badania, aktywność fizyczna to nadal domena ludzi młodych, dobrze wykształconych, zadowolonych ze statusu majątkowego, mieszkańców miast. Tymczasem, Orliki stwarzają szanse na to, by zainteresować aktywnością sportową również ludzi starszych, gorzej wykształconych, mniej zamożnych, czy pochodzących z mniejszych miejscowości. I to się dzieje: w marcu – październiku 2015 roku Orliki odwiedziło ponad 28 mln osób (28 242 194)* – dzieci, młodzieży

i dorosłych. Aż o 4 542 194 osób więcej niż w 2014 roku. Co istotne, liczba gości Orlików zwiększyła się we wszystkich grupach wiekowych.

Orliki oraz Animatorzy, wspierani w ramach realizowanych przez FRKF programów „Nasz Orlik” i „Akademia Animatora” (szkolenia, e-learning, inspiracje, propagowanie dobrych praktyk) i współpracujący ze sobą nawzajem, tworzą z lokalnymi stowarzyszeniami i organizacjami nową jakość na naszej mapie lokalnych centrów wydarzeń, nie tylko sportowych, lecz także społecznych.

Ważne miejsce dla lokalnej społeczności

Choć do niedawna kojarzono Orliki głównie z piłką nożną, to są dziś miejscami, w których można zagrać w koszykówkę, siatkówkę, tenisa, badmintona, piłkę ręczną, rugby, frisbee i wiele więcej różnych gier – w sumie uprawiane są na nich 74 dyscypliny. Na Orlikach spotykają się dzieci, młodzież, osoby starsze, niepełnosprawne, czy całe rodziny, by w luźnej atmosferze pobawić się na pikniku sportowym, zakończonym wspólnym ogniskiem czy grillem. W wielu miejscowościach Orliki stają się centrum życia lokalnych społeczności, swego rodzaju świetlicą na wolnym powietrzu.

To wreszcie miejsca, gdzie poprzez ruch promowany jest zdrowy tryb życia, zawiązują się sąsiedzkie więzi i nowe znajomości z ludźmi o podobnych zainteresowaniach.

* Liczba wejść nie jest tożsama z liczbą gości, bowiem część gości odwiedzało Orlik kilkakrotnie

„OrlikLab” – zespół Magistic DANCE, autor: Alicja Szulc

Kultura

Fakt, że Orlik to znacznie więcej niż sport, potwierdza projekt „OrlikLab. Kulturalne ingerencje na Orlikach” z 2015 roku, zrealizowany w dwóch miejscowościach, wspólnie przez FRKF i Towarzystwo Inicjatyw Twórczych Ę. W Dąbrowie nad Czarną przygotowano przedstawienie taneczne czerpiące inspiracje z lokalnej tradycji. Premiera odbyła się 11 listopada w Dąbrowie, później pokazano inscenizację także na konferencji orlikowej we Wrocławiu. W Oławie zrealizowano wideo-klip dokumentujący rzeczywistość działań boiska Orlik, do napisanej specjalnie o Orliku piosenki rap, zachęcającej do aktywnego trybu życia. Powstał także mural, a w planach jest kolejny. W tym działaniu ważne jest nie tylko łączenie obszaru sportu i kultury, ale przede wszystkim testowanie i lepsze rozumienie mechanizmów mobilizacji społecznej, których osią jest Orlik.

Propagujemy nowe dyscypliny poszerzamy wiedzę o tradycyjnych

Współpracując z Polskim Stowarzyszeniem Nordic Walking, FRKF zorganizowała na Orlikach cykl spotkań „Animator Orlika chodzi prawidłowo”. Wszyscy zainteresowani, tą bardzo szybko rozwijającą się dyscypliną sportu, mogli wziąć udział w bezpłatnych warsztatach prowadzonych przez bardzo doświadczonych trenerów. Dzięki nim swoją praktyczną wiedzę poszerzyli Animatorzy, którzy będą nią służyć kolejnym adeptom nordic walking. A jak pokazały warsztaty – prawidłowe chodzenie z kijkami wcale nie jest takie proste...

Nowe dyscypliny, jakie w 2015 roku zostały wprowadzone do oferty Orlików, to: korfbal, ultimate frisbee, boccia, cross trening, speed-ball, speedminton, trening szybkościowy.

FRKF propaguje także świeże spojrzenie na tradycyjne dyscypliny sportu, m.in.: piłkę nożną, lekkoatletykę,

piłkę ręczną czy siatkówkę. W ramach szkoleń wybitne postaci ze świata sportu, m.in. Marcin Dorna, Marek Pławgo, Bogdan Wenta i Marcin Prus, dzieliły się wiedzą i doświadczeniem z Animatorami.

Sportowy duet

Kluczową rolę w funkcjonowaniu Orlika odgrywa Animator. Jego zadaniem jest zachęcanie do aktywności fizycznej, skłanianie do działania i edukowanie. Animatorzy są specjalistami w dziedzinie sportu, ale również osobami, które pozytywnie wpływają na rozwój społeczności lokalnej, m.in. organizując różnego typu zajęcia, imprezy czy projekty, angażujące jak największą i najbardziej zróżnicowaną grupę uczestników. Najważniejszym celem Animatorów jest zachęcanie do aktywności fizycznej osoby dotychczas biernej, tak aby stała się ona codziennym, ważnym elementem ich życia, a nie jedynie okazjonalnym wydarzeniem. Tylko wtedy wówczas, gdy człowiek ćwiczy regularnie, sport ma znaczenie dla jego stanu zdrowia i psychiki.

Wielu Animatorów jest dobrze znanych w swoich lokalnych środowiskach, ponad połowa działa w organizacjach pozarządowych.

Dobry i zaangażowany Animator słucha użytkowników Orlika i stara się w jak najlepszy sposób odpowiedzieć na ich potrzeby. Wielu Animatorów spotyka się z osobami uczestniczącymi w zajęciach sportowych, by przy kawie ustalić plan zajęć na najbliższy czas. Innym tak bardzo zależy na frekwencji, że wysyłają do mieszkańców imienne, ręcznie wykonane zaproszenia na Orlik. Dobry Animator, a jest ich bardzo, bardzo wielu, jest niczym gospodarz starający się, by każdy gość czuł się jak u siebie w domu i przychodził jak najczęściej. To dzięki umiejętnościom, zaangażowaniu i sposobowi pracy Animatorów, wielu ludzi ma szansę spróbować uczestnictwa w sporcie w swoich najbliższym otoczeniu i co ważne, wytrwać w byciu aktywnym.

Życie w sieci

Ważnym elementem programu „Nasz Orlik” jest również prezentowanie oferty sportowej, dostępnej na boiskach w całej Polsce w jednym, wspólnym miejscu, czyli w Internecie. Na portalu naszorlik.pl można znaleźć wszelkie informacje: od podstawowych, takich jak adresy Orlików, godziny otwarcia boisk, nazwiska Animatorów, do prezentacji i promowania zajęć odbywających na tych kompleksach sportowych. Każdy Orlik ma w portalu swój grafik zajęć, a najbardziej aktywni Animatorzy prowadzą blogi, gdzie zamieszczają zdjęcia i relacje z przeprowadzonych imprez. Zapowiadają też zbliżające się wydarzenia.

Edukacja i ciągły rozwój

Portal naszorlik.pl

Publikowano materiały edukacyjne, autorstwa zespołu „Akademii Animatora”: poradniki na temat pracy z grupami priorytetowymi i traktujące o nowych dyscyplinach na Orlikach, filmy edukacyjne pokazujące treningi z wielu dyscyplin sportu, w których rolę trenerów pełnią znane postacie ze świata sportu, kursy e-learning. Poza tym publikowano: propozycje ćwiczeń, zasady zdrowego żywienia przygotowane przez uznanych instruktorów i specjalistów z zakresu dietytyki, takich jak: Katarzyna Bigos czy Andrzej Bogdał, newsy o tematyce sportowej, przykłady dobrych praktyk realizowanych przez Animatorów i samorządy. Portal naszorlik.pl współtworzyli Animatorzy – przysyłając relacje i zdjęcia z zajęć i imprez na Orlikach. W sumie ukazało się ok. 400 informacji.

Technologiczne usprawnienia

Wprowadzono pełną informatyzację procesu rozliczeń między Animatorami a FRKF, przenosząc kwestie administracyjne z realu do sieci internetowej. Rozliczenia są wykonywane online – od wniosku rekrutacyjnego, udostępnionego na portalu, przez wypełnienie go

i wysłanie, przez umowy udostępnione na kontakach każdego Animatora, z automatycznym wypełnianiem danymi zaciągniętymi z wniosku. Na kontakach Animatorów zostały udostępnione wypełnione rachunki za każdy miesiąc pracy, z możliwością wysłania ich za pośrednictwem portalu. Uprościło to maksymalnie proces comiesięcznego rozliczenia Animatora, skróciło czas poświęcany przez niego na kwestie księgowo i pozwoliło praktycznie zrezygnować z comiesięcznego przesyłania dokumentów tradycyjną pocztą. Usprawnienia ułatwiły pracę działu kadr, dzięki temu przelewy są realizowane dużo szybciej. Na portalu wprowadzono też akceptację miesięcznych raportów Animatorów przez jednostki samorządu terytorialnego (JST).

Internetowe biuletyny informacyjne

Z Animatorami i jednostkami samorządu terytorialnego, FRKF prowadziła komunikację drogą e-mail, przysyłając siecią materiały edukacyjne dotyczące pracy Animatora, informacje w sprawie szkoleń, kursów, konferencji, propozycje organizacji na Orlikach imprez ogólnopolskich. W sumie było to blisko 100 biuletynów.

Odpowiedź na lokalne potrzeby, ale też akcje ogólnopolskie

Działania proponowane przez Animatorów wynikają z lokalnych potrzeb i zainteresowań. To najważniejsze założenie przy planowaniu kalendarza aktywności na Orliku. Jednak bardzo ważne jest także wykorzystanie potencjału całej sieci Orlików, czyli ponad 2,6 tys. obiektów i ludzi, którzy realizują ciekawe, różnorodne projekty.

To z jednej strony sposobność dzielenia się pomysłami i doświadczeniami, z drugiej zaś, możliwość organizacji największych wydarzeń sportowych w Polsce. Jeśli bowiem tylko na co piątym Orliku zostanie zorganizowane takie samo wydarzenie i na każdym pojawi się 100 osób, to społeczność orlikowa staje się gospodarzem największego sportowego wydarzenia w Polsce, większego niż największe imprezy na Stadionie Narodowym. Taka duża skala działania powoduje większe zainteresowanie mediów i dzięki temu więcej ludzi dowiaduje się ile ciekawych rzeczy dzieje się na Orlikach.

W 2015 roku na Orlikach odbyły się trzy wydarzenia o zasięgu ogólnopolskim:

- Rodzinne Igrzyska na Orlikach (21 czerwca) – w rodzinnych sportowych zabawach na blisko 500 Orlikach wzięło udział łącznie 43 tys. osób
- Rodzinna Sztafeta im. Kamili Skolimowskiej, organizowana w ramach Europejskiego Tygodnia Sportu (12–29 września) – na 247 Orlikach ok. 20 tys. osób uczciło pamięć najmłodszej polskiej złotej medalistki olimpijskiej, przebiegając łącznie ponad 2,2 tys. kilometrów

- Próba bicia oficjalnego rekordu Guinnessa w kategorii „Największy trening piłki ręcznej w wielu miejscach jednocześnie” (11 października) – na 150 Orlikach ponad 2,5 tys. osób, na 100 dni przed rozpoczęciem polskich Mistrzostw Europy, poznawało tajniki tej dyscypliny.

Działania promocyjne

FRKF przygotowała w 2015 roku ogólnopolską reklamę Orlików. Przez dwa tygodnie czerwca, na antenach rozgłośni regionalnych Polskiego Radia można było usłyszeć orlikowe reklamy. Przeprowadzonych też zostało wiele wywiadów na temat roli Orlików w rozwijaniu usługi publicznej sportu powszechnego.

Obecność programu „Nasz Orlik” w mediach, była jednak dużo większa niż pierwsza płatna kampania reklamowa. Dzięki patronatowi TVP Sport nad działaniami FRKF oraz utrzymywanie relacjami z dziennikarzami innych mediów, informacje o wydarzeniach orlikowych były często obecne na łamach mediów ogólnopolskich. Zorganizowane przez FRKF szkolenia dla Animatorów ze współpracy z mediami spowodowały, że także w mediach lokalnych w całej Polsce temat Orlików jest regularnie podejmowany. Taka obecność w mediach ma realną wartość materialną. Gdyby chcieć kupić porównywalny czas antenowy i powierzchnię w prasie na reklamę, FRKF musiałaby wydać 655 953 złotych, co stanowi ekwiwalent reklamowy za kwiecień – listopad 2015.

Skala działania w 2015 roku

2 235 ×

Jednostek samorządu terytorialnego z całej Polski otrzymało dofinansowanie na zatrudnienie Animatorów

3 405 ×

Animatorów zostało zatrudnionych

9 668 ×

Odbyło się różnorodnych imprez 8 425 w 2014 roku

74 ×

Uprawiano różnych dyscyplin sportów 70 w 2014 roku

Frekwencja na Orlikach

28 242 194

odwiedzających Orliki (liczba wejść)

23 700 000 w 2014 roku

20 687 407

dzieci i młodzież

17 500 000 w 2014 roku

6 843 083

dorośli

5 500 000 w 2014 roku

711 703

seniorzy

700 000 w 2014 roku

Wspiera, inspiruje, dzieli się wiedzą

Dla FRKF od lat było oczywiste, że Animatorzy, wolontariusze oraz pracownicy samorządu są najważniejszymi ogniwami planu wykorzystania Orlików. Ta grupa osób, aby skutecznie pracować, musi otrzymać odpowiednie narzędzia i rozwijać swoje kompetencje. Ta myśl doprowadziła do stworzenia w 2013 roku autorskiego pomysłu: powołania „Akademii Animatora”. Inicjatywa okazała się strzałem w dziesiątkę – „Akademia Animatora” z powodzeniem rozwija się do dziś i ciągle poszerza wachlarz narzędzi wsparcia liderów sportu powszechnego.

– Ostatnie trzy edycje „Akademii Animatora” pozwoliły FRKF na dopracowanie autorskiej koncepcji edukacyjnego, pozaformalnego programu wspierania liderów sportu powszechnego w Polsce – relacjonuje Arkadiusz Mierkowski, współtwórca „Akademii Animatora”. – Nasze statystyki potwierdzają, że zapotrzebowanie na tego rodzaju wiedzę jest bardzo duże.

W rozumieniu FRKF, liderami sportu powszechnego są Animatorzy Orlików, czyli osoby odpowiedzialne za ich

funkcjonowanie, zatrudnione w strukturach jednostek samorządu terytorialnego, trenerzy, instruktorzy sportowi i nauczyciele wychowania fizycznego, którzy chcą stworzyć ofertę aktywności fizycznej dla różnorodnych grup społecznych, a także wolontariusze sportowi, czyli osoby krzewiące pozytywną atmosferę i inspirujące innych do działania na rzecz rozwoju kultury fizycznej.

Wszystkie wymienione osoby mają zadanie budowania lokalnie podstaw sportu powszechnego i motywowania lokalnych społeczności do aktywności fizycznej, co ma bezpośredni wpływ na stan zdrowia mieszkańców Polski w każdym wieku. Rolą FRKF jest ich wspieranie w realizacji tego zadania.

Działania FRKF koncentrują się na wzmacnianiu wiedzy o:

- współpracy z różnymi grupami i organizacjami społecznymi
- identyfikowaniu potrzeb i zasobów społeczności lokalnych
- tworzeniu różnorodnej, ciekawej oferty dla wszystkich.

Wiedza i praktyka

Program „Akademii Animatora” nastawiony jest na tworzenie warunków, które umożliwiają uczestnikom procesu edukacyjnego zdobywanie kompetencji i wymianę doświadczeń. Projekt bazuje na metodologii edukacji pozaformalnej, na którą składają się: warsztaty, spotkania, konferencje oraz wirtualna platforma edukacyjna na portalu naszorlik.pl. Akademię współtworzą:

- wybitni Animatorzy Ekspertcy, którzy dzielą się swoim doświadczeniem i praktyką
- reprezentanci sportu wyczynowego, uznani sportowcy, trenerzy oraz instytucje i organizacje sportowe, dające inspirację i motywację do popularyzowania i uprawiania różnych dyscyplin
- przedstawiciele organizacji społecznych, animatorzy społeczni pomagający w dziedzinie społecznego zaangażowania.

Trzecia edycja, zrealizowana w 2015 roku, umożliwiła utworzenie regionalnych struktur „Akademii Animatora”, poprzez tzw. Lokalne Spotkania Edukacyjne (LSE), organizowane przez Animatorów Ekspertów. Dały one możliwość spotkania działającym w okolicy Animatorom i osobom zainteresowanym wymianą doświadczeń z obszaru sportu powszechnego. W LSE udział brali również przedstawiciele związków i organizacji sportowych, m.in. Marcin Dorna i Ryszard Robakiewicz, reprezentujący Polski Związek Piłki Nożnej, Krzysztof Krzewicki z Polskiego Związku Rugby, Marcin Prus z Polskiego Związku Piłki Siatkowej oraz Kacper Lachowicz reprezentujący środowisko koszykarskie.

Kumulacja aktywności

Wartością dodaną „Akademii Animatora” w 2015 roku była współpraca z Fundacją Lotto Milion Marzeń. W jej ramach powstał unikatowy projekt „Kumulacja Aktywności na Orliku”, w którym każdy Animator mógł zgłosić udział w konkursie na najciekawsze wakacyjne zajęcia sportowe, a głównymi nagrodami była możliwość edukacyjnego spotkania na Orliku z mistrzami sportu – mistrzami olimpijskimi, mistrzami świata, Europy i Polski, współpracującymi z Fundacją Lotto Milion Marzeń.

W tym roku Animatorów Orlików odwiedziły osobistości świata sportu:

- Elżbieta Urbańczyk-Bauman – kajakarstwo, olimpijka, wielokrotna mistrzyni świata, Europy i Polski
- Michał Jeliński – wioślarstwo, mistrz olimpijski z Pekinu, wielokrotny mistrz świata, Europy i Polski
- Marta Niewczas – karate tradycyjne, sześciokrotna mistrzyni świata, wielokrotna mistrzyni Europy i Polski
- Damian Łukasik – piłka nożna, czterokrotny mistrz Polski, reprezentant Polski
- Małgorzata Niemczyk – piłka siatkowa, mistrzyni Europy, wielokrotna medalista mistrzostw Polski
- Joanna Bednarska – judo, wielokrotna mistrzyni Polski
- Tomasz Kucharski – wioślarstwo, dwukrotny mistrz olimpijski, wielokrotny mistrz świata, Europy i Polski
- Renata Mauer-Różańska – strzelectwo, dwukrotna mistrzyni olimpijska, wielokrotna mistrzyni świata, Europy i Polski
- Małgorzata Wołujewicz-Czerlonko – koszykówka, medalistka w Polskiej Lidze Koszykówki Kobiet, reprezentantka Polski
- Ryszard Robakiewicz – piłka nożna, zdobywca Pucharu Polski
- Lidia Leandro-Chojecka – biegi, olimpijka, wielokrotna medalistka mistrzostw Europy i Polski
- Sławomir Kruszkowski – wioślarstwo, olimpijczyk, medalista mistrzostw świata, Europy i Polski
- Elżbieta Nowak – koszykówka, olimpijka, mistrzyni Europy, wielokrotna medalistka mistrzostw Polski.

Kumulacja Aktywności na Orlikach – zajęcia prowadzi Lidia Leandro-Chojecka

Partnerzy Akademii Animatora 2015

- Bogdan Wenta
- Dobre Pomysły ę
- FitbyG
- Fundacja Lotto Milion Marzeń – projekt Kumulacja Aktywności
- Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji
- Kacper Lachowicz – Kacpa.pl
- Krzysztof Krzewicki – Polski Związek Rugby
- Marcin Prus – Polski Związek Piłki Siatkowej
- Marcin Dorna – Polski Związek Piłki Nożnej
- Marek Pławgo
- MSIS Mazurskie Stowarzyszenie Inicjatyw Sportowych
- Ryszard Robakiewicz – Polski Związek Piłki Nożnej
- Stowarzyszenie Miłośników Sportu Speed-ball Polska
- Stowarzyszenie „Szansa – Start Gdańsk”
- Towarzystwo Inicjatyw Twórczych ę
- Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego
- Polskie Stowarzyszenie Graczy Ultimate
- Polskie Stowarzyszenie Nordic Walking
- Polski Związek Korfballu

Statystyki „Akademii Animatora” 2015

50 ×
Animatorów Ekspertów
w tegorocznej edycji projektu

94 ×
Lokalne Spotkania Edukacyjne
zorganizowane przez Animatorów
Ekspertów w całej Polsce

3 022 ×
Liczba wszystkich uczestników
Lokalnych Spotkań Edukacyjnych

419

Osób, które wzięły udział
w 7 szkoleniach stacjonarnych
„Akademii Animatora”

49% z nich brała udział
w szkoleniu po raz pierwszy

11 ×
Liczba wydarzeń edukacyjnych
zorganizowanych wspólnie
z Towarzystwem Inicjatyw
Twórczych ę

14 ×
Liczba wydarzeń edukacyjnych
zorganizowanych wspólnie
z Fundacją Lotto Milion Marzeń

2 504 ×
Liczba Animatorów,
którzy ukończyli
kurs e-learning

(stan na 20.11.2015)

259 ×
certyfikatów dla osób
które ukończyły kurs
III sektor na Orliku

761 ×
certyfikatów dla osób,
które ukończyły kurs
Praca metodą
projektową

1 484 ×
certyfikatów dla osób,
które ukończyły kurs
Wolontariat sportowy

Przyjaciele Naszego Orlika

Po raz pierwszy w 2015 roku, FRKF postanowiła wyróżnić tytułem Przyjaciół Naszego Orlika, partnerów, którzy w bardzo istotny sposób przyczynili się do rozwoju programu „Nasz Orlik” w różnych dziedzinach. Prezentujemy ich opinie na temat tego programu.

Przyjaciele Naszego Orlika

Współpraca w ramach programu „Nasz Orlik” to dla mnie wielka przyjemność, bo Orliki są świetną bazą dla popularyzacji piłki nożnej wśród dzieci w bardzo szerokiej skali. Jestem przekonany, że z czasem uda nam się znaleźć wśród nich wielkie talenty. Współpracując z FRKF poznałem ludzi pełnych pasji i pomysłów, bardzo dobrze zorganizowanych, profesjonalnie przygotowujących każdy projekt. Podobne cechy charakteryzują również Animatorów, z którymi miałem przyjemność pracować w różnych zakątkach Polski. Nasza współpraca układa się doskonale. Warto uczyć się od siebie nawzajem, wspólnie pracować nad dalszym podnoszeniem poziomu świadomości, kultury fizycznej oraz zachęcać do uprawiania sportu, jak najwięcej młodych ludzi.

Marcin Dorna
Trener Młodzieżowej Reprezentacji Polski
w Piłce Nożnej do lat 21

fot. Paula Duda, LaczyNasPilka.pl

Wspólnie z Fundacją Rozwoju Kultury Fizycznej szukaliśmy ciekawego pomysłu na promocję piłki ręcznej oraz najważniejszej imprezy sportowej, która odbędzie się w 2016 roku w Polsce – Mistrzostw Europy Piłkarzy Ręcznych EHF Euro 2016. Zależało nam, aby promować zbliżające się mistrzostwa w całej Polsce, także poza czterema miastami gospodarzami. Tak narodził się pomysł na zorganizowanie próby bicia rekordu Guinnessa na Orlikach w kategorii „Największy trening piłki ręcznej w wielu miejscach jednocześnie” – i rozpoczęła się współpraca z FRKF. Dzięki temu dokładnie na sto dni przed EURO 2016 w bardzo wielu miejscach w Polsce, dla tysięcy osób piłka ręczna stała się sportem numer jeden, a w bicie rekordu w wielu przypadkach zaangażowały się całe lokalne społeczności. To potwierdza wielki potencjał Orlików i otwartość FRKF na nowe, niekonwencjonalne pomysły, przyczyniające się do promocji poszczególnych dyscyplin oraz sportu powszechnego.

Marcin Herra
Wiceprezes ds. rozwoju
Związku Piłki Ręcznej w Polsce

FRKF, jako krajowy operator sieci Orlików, umożliwiła nam propagowanie naszej dyscypliny w bardzo szerokiej, ogólnopolskiej skali. Razem zmieniamy całkowicie stereotyp dotyczący rugby, jako sportu kojarzonego się z agresywnym zachowaniem na boisku. Podczas spotkań i treningów organizowanych na boiskach w różnych zakątkach kraju, przekonaaliśmy wiele osób z różnych grup wiekowych, od dzieci po ich rodziców, że absolutnie tak nie jest. Bardzo sobie cenimy otwartość ludzi z FRKF na nowe pomysły na sport, a zarazem konkretność w działaniu i dyscyplinę, które przekładają się na bardzo szybki i sprawny przepływ informacji. To pozwala maksymalnie wykorzystać czas na działania merytoryczne, skierowane do ludzi odwiedzających Orliki. Na pewno będziemy nadal współpracować i zarażać ideą uprawiania rugby, jako bezpiecznego i ciekawego sportu, coraz bardziej popularnego na Orlikach w całym kraju.

Krzysztof Krzewicki
Krajowy Oficer Rozwoju
Polskiego Związku Rugby

Przyszłością polskiego sportu wyczynowego są aktywne dzieci i młodzież. Sam jestem z pokolenia, które praktycznie cały swój wolny czas w dzieciństwie i młodości spędzało grając, biegając, jeżdżąc na rowerze. Byliśmy aktywni, bo nie mieliśmy alternatywy. Dzisiaj tych alternatyw jest aż nadto: bogaty program TV, Internet, konsole do gier, kina... Dlatego sportowa i rekreacyjna oferta adresowana do dzieci i młodzieży musi być atrakcyjna. Szansą jest nowoczesna infrastruktura sportowa zbudowana w ostatnich latach, w tym w szczególności sieć Orlików. Byłoby bardzo źle, gdyby te obiekty stały puste, zamknięte na cztery spusty, bo nie ma pomysłu jak je zagospodarować, albo, co gorsza, komuś przyjdzie do głowy, że dzieci i młodzież mogą te obiekty zniszczyć. Trzeba więc zrobić wszystko, aby Orliki od rana do wieczora tętniły sportowym życiem i wesołym gwarem dzieci i młodzieży.

Telewizja publiczna, wypełniając swoją misję, będzie aktywnie wspierała wszystkie działania popularyzujące sport wśród dzieci i młodzieży, w tym na pewno te realizowane na Orlikach.

Marian Kubalica
Wicedyrektor TVP Sport

Dlaczego sport jest taki istotny? Parafrazując słynne słowa szkockiego trenera Billa Shankly'ego, sport jest czymś znacznie poważniejszym niż tylko kwestią życia i śmierci. Pod tym stwierdzeniem z pewnością podpisują się przedstawiciele FRKF, która z powodzeniem angażuje się w działania społeczne w oparciu o sport powszechny, w połączeniu z pozaformalnym edukowaniem liderów tego środowiska.

Pozornie wydawać się może, że programy współpracy międzynarodowej, które na zlecenie polskiego rządu prowadzimy, nie mają wiele wspólnego z działaniami Animatorów Orlików. Nie jest to jednak do końca prawdą. Projekty międzynarodowe w ramach programu Erasmus+ powinny wynikać z potrzeb konkretnych środowisk, grup czy społeczności. A kto zna je lepiej od lokalnych liderów czy Animatorów? Cieszymy się, że mogą oni rozwijać umiejętności, zdobywać doświadczenie i dzielić się know-how z organizacjami i liderami z podobnych środowisk z innych krajów, w ramach wymian młodzieży, Wolontariatu Europejskiego, szkoleń czy wyjazdów studyjnych. A to i tak nie wszystko, co oferuje nasz program.

Mirosław Marczewski
Dyrektor Generalny FRSE
Narodowa Agencja programu Erasmus+

Głównym obszarem działania Fundacji LOTTO Milion Marzeń jest sport, a nasz najważniejszy cel – zachęcanie do ruchu – jest zbieżny z misją Fundacji Rozwoju Kultury Fizycznej. Chcieliśmy połączyć atuty projektów prowadzonych przez obydwie fundacje. Z jednej strony umiejętności i zaangażowanie Animatorów Orlików, a z drugiej, autorytet mistrzów sportu z naszego programu „Kumulacja Aktywności”, którzy jak nikt inny potrafią zachęcić do aktywności fizycznej. W efekcie przeprowadzonego przez nas wspólnie konkursu „Kumulacja Aktywności na Orlikach”, w kilkunastu miejscowościach odbyły się zajęcia sportowe z naszymi mistrzami – olimpijczykami, medalistami mistrzostw Polski, Europy i świata. Treningi przyciągnęły rzesze dzieci, młodzieży, a nawet dorosłych i były wielkim wydarzeniem w społecznościach lokalnych.

Bartosz Mielecki
Prezes Zarządu
Fundacji LOTTO Milion Marzeń

Do podjęcia współpracy w ramach programu „Nasz Orlik”, skłonił mnie ogromny potencjał sieci ponad 2,6 tys. Orlików. Po prostu musiałem go wykorzystać do promocji wśród dzieciaków i młodzieży mojej ukochanej dyscypliny, jaką nadal jest lekkoatletyka. Tym bardziej, że ta dyscyplina do treningu nie wymaga wielkiej przestrzeni – więc Orliki nadają się do tego celu idealnie.

Bardzo podoba mi się realizowana przez FRKF strategia wykorzystywania Orlików do propagowania bardzo wielu różnych dyscyplin sportu, pomimo to, że pierwotnie ten projekt był związany z piłką nożną. Ta strategia jest realizowana przez FRKF z maksymalnie możliwą skutecznością. Wychodząc w tak dużej skali z szeroką ofertą sportową, nie tylko mamy szansę odkrywać talenty wśród młodzieży, ale przede wszystkim spowodować, że będziemy mieli aktywne, zdrowsze społeczeństwo.

Marek Plawgo

Lekkoatleta, m.in. uczestnik Igrzysk Olimpijskich w Atenach i Pekinie
Dyrektor Marketingu Atlas Arena

fot. Grzegorz Michałowski, PAP

My, jako pokolenie kształtujące swoje sportowe umiejętności ponad dwie dekady temu, mogliśmy tylko pomarzyć o takich obiektach, jakimi dziś są Orliki. Świetnie pracuje się z ludźmi, którzy chcą zrobić coś dla innych. Takie są właśnie osoby z FRKF. Uniwersalność Orlików stwarza możliwość wszechstronnego rozwoju sportowego i o tym wiemy wszyscy. Na szczęście, miejscowości, w których znajdują się te boiska, rozsiane są po całej Polsce. Na tych obiektach tysiące ludzi uprawia sport. Fundacja dzięki swoim możliwościom daje im szansę na rozwój. To bezcenne. W każdym miejscu, w którym byłem, spotykałem koordynatorów mocno zaangażowanych w odpowiednie przygotowanie Lokalnego Spotkania Edukacyjnego. Trenerzy bardzo licznie brali udział w zajęciach. Tak samo chętni do działania byli młodzi ludzie uprawiający sport. Z mojego punktu widzenia nie można mieć zastrzeżeń wobec niczego. Ręce same składają się do oklasków.

Marcin Prus

Siatkarz, reprezentant Polski, wielokrotny zdobywca tytułu Mistrza Polski,
Ambasador Projektu Siatkarskich Ośrodków Szkolnych ZPZS

Fundacja Polskiego Godła Promocyjnego „Teraz Polska” zdecydowała się objąć patronatem program „Nasz Orlik”, realizowany przez Fundację Rozwoju Kultury Fizycznej, doceniając tym samym innowacyjność działań podejmowanych na rzecz upowszechniania kultury fizycznej. Jesteśmy przekonani, że wspieranie Animatorów Orlików, podnoszenie ich kompetencji, wymiana informacji i sieciowanie, przyczynią się do rozszerzenia oferty boisk o nowoczesne aktywności adresowane do różnych grup społecznych, a tym samym do wzrostu popularności obiektów i upowszechnienia sportu.

Fundacja Rozwoju Kultury Fizycznej wraz z Fundacją Polskiego Godła Promocyjnego, Głównym Inspektorem Sanitarnym oraz Polską Federacją Producentów Żywności, realizuje projekt „Teraz Polska Trzyma Formę”, którego celem jest popularyzowanie zdrowego stylu życia opartego na zbilansowanym odżywianiu, połączonym z aktywnością fizyczną. Inicjatywa ta jest wyrazem troski o kondycję i zdrowie wszystkich Polaków, a co za tym idzie o przyszłość naszego kraju.

Krzysztof Przybył

Prezes Zarządu

Fundacji Polskiego Godła Promocyjnego
„Teraz Polska”

O Orliki dają niepowtarzalną szansę na bezpieczną i masową aktywność ruchową młodzieży. Jeśli obiekty będą utrzymywane w dobrym stanie technicznym, a ich liczba będzie zwiększana, to jestem przekonany, że będziemy mieli dużo zdrowsze społeczeństwo i coraz więcej powodów do dumy na międzynarodowych imprezach sportowych. Orliki mają też wymiar socjologiczny i społeczny, bo stanowią realną alternatywę dla trudnej młodzieży, której bunt i energia mogą znaleźć swoje ujście na boisku. Dlatego nie wahałem się ani chwili, by wesprzeć ten projekt.

Dzięki Fundacji Rozwoju Kultury Fizycznej, możliwości Orlików są lepiej i pełniej wykorzystane. Fundacja pomaga nie tylko w zapewnieniu animatorów, ale także dba o podnoszenie ich kwalifikacji, oferując szkolenia i wymianę wiedzy z doświadczonymi sportowcami. Tym samym, budowany jest system wsparcia i samodoskonalenia, którego pozytywne efekty na pewno odczujemy już niebawem. Nie ma mowy o jednorazowym i nieprzemyślanym działaniu w kontekście problemów i wyzwań zdrowotnych, jakie przed nami stoją. Dlatego powierzenie FRKF misji związanej z Animatorami Orlików uważam za bardzo dobre i przemyślane rozwiązanie.

Bogdan Wenta

Były zawodnik i trener piłki ręcznej, selekcjoner reprezentacji Polski

Posel do Parlamentu Europejskiego

Konkurs na Animatora i Animatorkę Roku – poznaliśmy najlepszych

Fundacja Rozwoju Kultury Fizycznej co roku wyłania wyróżniających się Animatorów i Animatorów, którzy swoimi działaniami najbardziej przyczynili się do promocji idei sportu powszechnego na Orlikach. W konkursie uczestniczą Animatorzy i Animatorzy, którzy w 2015 roku brali udział w edycji projektu „Animator – Moje Boisko Orlik 2012”.

ANIMATOR
MOJE BOISKO
ORLIK 2012

Nagrodzeni Animatorzy

Kategoria

Najlepsza współpraca Animatora/Animatorki Orlika z wybranymi w projekcie grupami priorytetowymi: seniorzy, przedszkolaki, kobiety, dziewczynki, niepełnosprawni, rodziny

Alicja Bender

Bolesławiec

Rafał Freitag

Luzino

Mariusz Jednacz

Harasiuki

Wioletta Kruszniewska

Drawsko Pomorskie

Henryk Łaskarzewski

Przemyśl

Rafał Łęgowski

Działyń

Marek Ostrowski

Wydminy

Ryszard Rychlewski

Poznań

Bartłomiej Szuprytowski

Kijewo Królewskie

Dariusz Szymorek

Krzywin

Kategoria

Innowacja w „uspołecznieniu” Orlika, tzn. w uczynieniu go miejscem ważnym dla rozwoju społeczności lokalnej

Paweł Daniec

Łapanów

Jerzy Filipek

Ełk

Damian Kaśków

Barcin

Tomasz Paweł Kieterling

Łęczycza

Bartosz Łuś

Oława

Michał Osiecki

Żuromin

Bartosz Owczarek

Konstantynów Łódzki

Jakub Strungowski

Lidzbark Warmiński

Rafał Wylegała

Kruszewo

Artur Żaba

Kasina Wielka

Kategoria

Najlepsza współpraca z mediami i jej wykorzystanie
w celu promocji idei sportu powszechnego na Orlikach

Mariusz Anczarski

Parysów

Tomasz Woźniak

Poznań

Przestrzeń uczenia się i synergii

Dla kogoś takiego jak ja, kto uczestniczy – jako badacz – od samego początku w rozwoju inicjatyw społecznych i innowacji na Orlikach, ostatni konkurs „Animator Roku” jest źródłem wielkiej radości. Widać po nim, że nie tylko mamy na Orlikach Animatorów, którzy są indywidualnymi czempionami, ale też zaczyna powstawać masa krytyczna tych czempionów i przestrzeń wymiany wiedzy między nimi.

Tworzy się wokół Orlików wspianała przestrzeń uczenia się, synergii i dodatnich sprzężeń zwrotnych. Pozytywne pomysły rodzące się na jednym z Orlików, łatwiej rozszerzają się niż w poprzednich latach, dzięki portalowi naszorlik.pl oraz licznym spotkaniom regionalnym i ogólnopolskim.

Najlepsi Animatorzy coraz lepiej współpracują z samorządami, coraz częściej prowadzą zajęcia w oparciu o diagnozę potrzeb mieszkańców. Wzrasta różnorodność zajęć, udział w MultiSporcie i innych programach ogólnokrajowych, liczba wolontariuszy zaangażowanych w orlikowe działania.

Wielu z tegorocznych uczestników konkursu stało się nie tylko Animatorami sportowymi, ale także społecznymi, m.in. coraz lepiej wspierają ruch rodziców wokół Orlików (szczególnie mam). Cechuje ich pomysłowość i konsekwencja w budowaniu społecznego zaplecza Orlików.

Wielu wykazuje wrażliwość na cały kontekst szkolny, wychowawczy i społeczny, dotyczący dzieci na Orlikach i zacięcie pedagogiczne oraz podejście, które można nazwać – za dr. Szymonem Grzelakiem – *profilaktyką zintegrowaną*, czyli nastawioną na różne wymiary zdrowia i jakości życia dzieci.

Animatorzy zaczęli też rozumieć, jak ważne jest wszechstronne podejście do budowania pozytywnych nawyków sportowych u całych rodzin, inwencja w tworzeniu rodzinnych wydarzeń na Orlikach. Wielu z nich poprzez bogaty kalendarz wydarzeń i spotkań, buduje dumę okolicznych mieszkańców z Orlika, co sprawia, że są oni bardziej gotowi o niego dbać, jako o dobro wspólne.

dr Maria Rogaczewska

Centrum Wyzwań Społecznych
Instytut Studiów Społecznych
Uniwersytet Warszawski

Animatorzy Eksperci w 2015

Animatorzy Eksperci pracują na Orlikach, a jednocześnie poświęcają czas, aby dzielić się swoim doświadczeniem i praktyką z innymi Animatorami i Animatorami, prowadząc szkolenia, organizując Lokalne Spotkania Edukacyjne i kontrolując jakość działania Orlików. Ich ogromne zaangażowanie i twórcza energia są sercem programu „Nasz Orlik”.

Animatorzy Eksperti

Paweł Adamkiewicz
Żnin

Agata Baranowska
Szczecin

Maciej Barciński
Staroźreby

Bogdan Błaszczuk
Świdnik

Mateusz Cierpiński
Włodowice

Dariusz Ćwik
Pustków

Izabela Dubicka
Puck

Krzysztof Dywan
Klimontów

Justyna Giza
Bełżyce

Ilona Gregorczyk
Czeladź

Igor Hupalo
Goszczyn

Marek Kalinowski
Jeruzal

Justyna Kamińska
Szymanów

Jacek Karwowski
Kąkolewnica

Katarzyna Klaman
Nakła

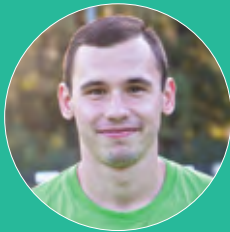
Paweł Klimczak
Gdańsk

Łukasz Kostuch
Kraków

Dawid Kozica
Pakość

Oskar Krajnik
Pelplin

Mariusz Krzemiński
Unistaw

Grzegorz Lipiński
Lipusz

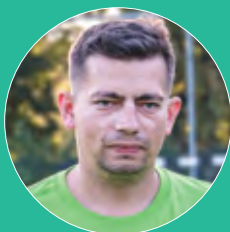
Hanna Lubińska
Boguszów-Gorce

Emilia Łamasz
Lubań

Dariusz Małecki
Środa Wielkopolska

Tomasz Małolepszy
Lublin

Grzegorz Marzec
Trzebnica

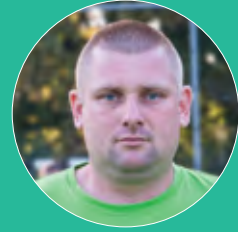
Maciej Mikołajczyk
Jabłoń Kościelna

Szymon Mlynek
Pawonków

Bartosz Nakończy
Kraków

Michał Nycz
Rymanów

Maciej Pacholec
Łódź

Katarzyna Pawlaczyk
Rudniki

Jaroław Rusak
Mirostowice Dolne

Zbigniew Serowiński
Olsztynek

Marcin Sielczak
Nowa Góra

Grzegorz Sipa
Dąbrowa nad Czarną

Henryk Sokół
Kraków

Wiktor Somerfeld
Powidz

Grzegorz Stach
Piła

Janusz Stefańczyk
Brody

Bartosz Świst
Szamotuły

Wojciech Tejkowski
Toruń

Krzysztof Tomasik
Gniewkowo

Tomasz Walkiewicz
Drawsko Pomorskie

Piotr Witkowski
Zabór

Marian Wnuk-Lipiński
Sierakowice

Maciej Woźniak
Piława Górna

Łukasz Wrzosek
Szczecin

Emilian Zimnicki
Gozdnica

Jakub Zmyślony
Syców

Animatorzy i Orliki

podsumowanie badań 2015

Możliwość zarządzania przez kilka lat ogólnopolskim programem jest wielkim wyzwaniem, ale jednocześnie przywilejem. W realizacji złożonego systemu działań dotyczących boisk Orlik i pracujących na nich Animatorów, Fundacja Rozwoju Kultury Fizycznej, jako operator programu „Animator – Moje Boisko Orlik 2012”, stara się zachować równowagę między kontynuacją rozwiązań, które okazały się skuteczne, a szukaniem innowacji i nowych sposobów działań. Wszystko po to, żeby mądrze zarządzić zmianą nawyków w ważnym dla ludzi obszarze aktywności fizycznej.

Kolejny rok zmian

Zmiana zachodzi na wielu poziomach. Sama FRKF działa inaczej, wyciągając wnioski z poprzedniej edycji – oparcie struktury na regionach, kolejne ułatwienia w rozliczeniach, nowa formuła badań i kontroli. Zmieniają się kompetencje Animatorów – kolejne grupy wzięły udział w szkoleniach i zaczęły czerpać z nowej wiedzy, również od innych Animatorów. Zmienia się również nastawienie samorządów, które są motywowane do większego zainteresowania codziennym funkcjonowaniem boisk.

Intensywne nabywanie kompetencji przez Animatorów wybitnie oddanych pracy, ma jednak również swoje negatywne konsekwencje – grupa najbardziej zaangażowanych jest coraz bardziej sfrustrowana pracą na obecnych warunkach. Wyniki badań sygnalizowały to zagrożenie już w 2014 roku. Animatorzy ci odczuwając coraz wyraźniej rozdźwięk między swoimi kompetencjami, wiedzą, ilością pracy oraz jej pozytywnym i wielowymiarowym wpływem społecznym, a wynagrodzeniem i formą zatrudnienia.

Cieszy, że wiedza o znaczeniu Orlików i pracy Animatorów jest coraz bardziej powszechna. Samorządom zdarza się już przejmować odpowiedzialność za boiska.

Organizacje włączają się do tworzenia oferty, powstają niecodzienne partnerstwa i rekrutowani są wciąż nowi wolontariusze. Wśród użytkowników Orlików obserwować można fantastyczne przykłady świadomego korzystania z sieci Orlików, przejawiające się choćby podróżowaniem do mniej obleganych boisk lub boisk o specyficznym sprofilowanej ofercie. A także przejawy zaangażowania, czego wyrazem może być składanie wniosków do budżetów obywatelskich, co znaczy, że obywatele uważają Orlik za swoją przestrzeń. Zgodnie z naszą wcześniejszą intuicją, Orlik jest nie tylko boiskiem, ale też tak ważnym dla całych społeczności podwórkiem. Na 90 proc. boisk regularnie przychodzą mieszkańcy, którzy nie uprawiają sportu, ale po prostu spędzają tam wolny czas, bo lubią to miejsce.

Wciąż jednak musimy pracować nad tym, by zachęcić do ruchu pasywnych, a w samorządach i całych społecznościach wypracować przekonanie, że najwięcej zależy od nich samych. Choć bowiem wszystkie Orliki są w ogólnopolskiej sieci programu, to jednak w pierwszej kolejności są własnością lokalną, a i ich prężne funkcjonowanie zaczyna się i kończy lokalnie.

Narzędzia zmiany

Zmiana nie zachodzi skokowo, to proces. Naturalne w procesie jest to, że w różnych momentach mamy różną gotowość i motywację do zmiany. Nie zawsze też dysponujemy receptą na dobre działanie. Jednak wiedza i dostęp do niej to podstawa. Zasadą działania Fundacji Rozwoju Kultury Fizycznej jest opieranie działania na wiedzy. Stały namysł nad kryteriami oceny pracy boisk, istotnymi do badania elementami ich pracy oraz dzieleniem się wiedzą między działami FRKF, pozwala realizować projekt zgodnie z ideą *evidence-based policy*, czyli polityk i działań, które bazują na jak najwierniejszym obrazie rzeczywistości.

Zarówno FRKF, jak i Animatorzy czy jednostki nadzorujące lub zarządzające Orlikami, mogą uczyć się lub nie i stosować lub nie stosować tę wiedzę w praktyce.

Zarządzanie wiedzą działa na kilka sposobów:

1. Zbieramy dane statystyczne (ilościowe oraz jakościowe) i wyciągamy z nich wnioski
2. Zbieramy dobre praktyki i upowszechniamy je
3. Umożliwiamy spotkanie, na którym – poza wymianą wiedzy, umiejętności, doświadczeń i kontaktów (kapitału społecznego) – można zbudować lub wzmocnić motywację do zmiany.

To wszystko jest możliwe dzięki narzędziom, które FRKF wypracowała w ubiegłych latach i stale rozwija.

Narzędzia zmiany wprowadzone przez FRKF w 2014 roku i nadal stosowane w 2015 roku to:

- portal z informacjami o wszystkich Orlikach w Polsce, filmami i artykułami
- szkolenia dla Animatorów i samorządów
- regionalne spotkania
- szkolenia online
- podręczniki i biuletyny (newsletter)
- badania społeczne
- infolinia dla Animatorów.

Narzędzia wprowadzone w 2015 roku:

- Lokalne Spotkania Edukacyjne, organizowane przez Animatorów Ekspertów w regionach
- kontrola Orlików
- forum internetowe
- praca z koordynatorami regionalnymi
- system rozliczeń online.

Lokalne Spotkania Edukacyjne są nie tylko okazją do poszerzania wiedzy, ale także odpowiedzią na zgłaszaną przez Animatorów potrzebę bliższego kontaktu z FRKF, innego niż rozmowa telefoniczna z pracownikami działu Helpdesk.

Kontrola Orlików pozwala na monitorowanie jakości ich pracy, sprawdzanie czy działania są standardowe, czy odbiegają od normy – *in plus* (dobre praktyki, wybitne osobowości Animatorów) lub *in minus* (rażące przykłady nieprawidłowości, nierealizowanie podstawowych funkcji Orlika).

Forum Orlika – mimo, że wcześniej można było komentować artykuły na portalu, więc formalnie forum funkcjonowało – obecnie jest ono osobnym narzędziem nastawionym na komunikację, a nie jedynie przekazywanie informacji zwrotnej. Warto dodać, że poza działaniami tematycznymi można przeglądać wątki regionalne.

Portal

Portal działa drugi rok i umożliwia realizację kilku funkcji:

- zbieranie danych o aktywności Animatorów i Orlików w formie raportów miesięcznych Animatora
- zamieszczanie aktualności z życia Orlików w postaci postów tworzonych przez samych Animatorów na blogach ich Orlików
- komunikowanie się z Animatorami: informacje o konkursach, szkoleniach, inicjatywach, dobrych praktykach
- zamieszczenie w kalendarzu informacji o ofercie Orlików
- udostępnianie bazy wiedzy.

W tym roku portal pozytywnie oceniło 89 proc. Animatorów, tylko niespełna 1 proc. wystawił notę negatywną. W przyszłości w coraz większym stopniu będziemy udostępniać informacje przydatne użytkownikom Orlików. A o potrzebach użytkowników i pracowników Orlików wiemy z badań społecznych realizowanych przez FRKF i jej partnerów.

Forum

Od jesieni 2015 roku funkcjonuje forum. Na razie liczy niewielu użytkowników (127 pod koniec listopada 2015 roku), ale mamy nadzieję, że będzie skupiać coraz większą rzeszę Animatorów.

Biuletyny (newslettery)

Animatory i przedstawiciele instytucji zarządzających i nadzorujących Orliki otrzymują biuletyny. W tym roku wysłano ok. 100 biuletynów o różnej tematyce – od przypomnień o wypełnieniu raportu miesięcznego, przez zaproszenia na szkolenia i konferencje, do konkursów na Animatora Roku.

Animator Ekspert

Animatory Eksperti – w tym roku to 50 osób z całej Polski – to przede wszystkim wybitni Animatory i Animatorki, którzy są największym zasobem programu. FRKF postanowiła czerpać z ich wiedzy i doświadczenia, zamiast zapraszać i finansować zewnętrznych ekspertów, którzy dopiero musieliby uczyć się specyfiki pracy na Orliku. W ten sposób, wiedza kumulowana w programie pochodzi od ludzi, którzy mają znakomity kontakt z rzeczywistością pracy na Orlikach. A przez powiększenie liczby Animatorów Ekspertów pokazujemy ścieżkę awansu i wzmacniamy całą sieć Orlików i Animatorów, bo wiedza i doświadczenie akumulują się i są na bieżąco wykorzystywane do poprawy sytuacji boisk.

Animatory Eksperti:

1. Nie skupiają się na ograniczeniach działań, tylko na celach i dostępnych możliwościach
2. Wykazują zaangażowanie, konsekwencję i wiarę w to, że warto
3. Mają wolę zmieniania świata wokół siebie i wpływanie na pozytywną zmianę świata innych Orlików i Animatorów
4. Chcą się uczyć i chcą uczyć innych, niekoniecznie dosłownie, bo nie muszą być szkoleniowcami, ale na pewno służąc doświadczeniem praktycznym.

W ubiegłym roku pisaliśmy, że „Animatory to eksperci”, szczególnie doceniając ich mistrzostwo w pracy z grupami priorytetowymi. Animatory Eksperti prowadzili szkolenia o pracy z takimi grupami dla innych Animatorów. W tym roku ich fachowość znajdowała wyraz w innych formach, mogli być organizatorami Lokalnych Spotkań Edukacyjnych, osobami kontrolującymi Orliki i badaczami społecznymi.

Koordynatorzy regionalni

Animatory i inni interesariusze Orlików w ubiegłym roku odczuwali niedosyt bezpośrednich kontaktów z przedstawicielami FRKF. Uzupelnieniem wsparcia telefonicznego (Helpdesk), stała się więc w tym roku czwórka koordynatorów regionalnych, którzy są bliżej Animatorów ze swojego regionu:

- Zachód / województwa: dolnośląskie, lubuskie, opolskie, wielkopolskie

- Południe/ województwa: lubelskie, małopolskie, podkarpackie, śląskie
- Centrum / województwa: świętokrzyskie, podlaskie, mazowieckie, łódzkie
- Północ / województwa: kujawsko-pomorskie, pomorskie, warmińsko-mazurskie, zachodniopomorskie.

Jeden z koordynatorów (Północ) to pracownik FRKF, pozostali są przedstawicielami organizacji pozarządowych: Stowarzyszenia Wspierania Organizacji Pozarządowych MOST Katowice (Południe), Fundacji Inicjatyw Europejskich (Zachód) i Stowarzyszenia „Więcej niż sport” (Centrum). Takie umocowanie instytucjonalne i zakorzenienie koordynatorów w trzecim sektorze, pozwala na wymianę wiedzy i współpracę regionalną także w innych obszarach.

Lokalne Spotkania Edukacyjne

Animatory Eksperti w tym roku w całej Polsce zorganizowali 94 spotkania, które zgromadziły ponad 3 tys. osób (3 022).

Liczba spotkań jest imponująca. Ich organizacja wymagała od Animatorów dużego wysiłku organizacyjnego i merytorycznego. Wrażenie robią też statystyki uczestników – w jednym, lokalnym spotkaniu brało udział średnio prawie 30 osób, co łącznie daje ponad 3 tys. osób, które miały szansę zetknąć się z nowymi treściami.

Konferencje regionalne

W tym roku – chcąc być bliżej interesariuszy Orlików – zorganizowaliśmy konferencje wojewódzkie. W wiosennej turze wzięło udział 676 osób. W jesiennej turze – 450 uczestników.

Szkolenia internetowe

W tym roku Animatory mieli do dyspozycji trzy kursy, które podejmowały następujące tematy:

- wolontariat
- praca metodą projektową
- trzeci sektor, czyli organizacje pozarządowe.

Do końca listopada 2015 roku ponad 600 osób otrzymało certyfikaty ukończenia kursów, a ponad 2,2 tys. Animatorów i Animatorok było w trakcie e-learningu. Zdecydowanie największą popularnością cieszył się kurs dotyczący wolontariatu, co dowodzi, że Animatory potrzebują tego rodzaju wsparcia.

Szkolenia stacjonarne

Szkolenia są przykładem działania, które odbywa się w ramach projektu „Akademia Animatora”, kompletnego dla programu „Animator – Moje Boisko Orlik 2012”, również prowadzonego przez Fundację Rozwoju Kultury Fizycznej.

W tym roku odbyło się kilka rodzajów szkoleń: nowatorski trening na Orliku, spotkania przedstawicieli samorządu, szkolenia stacjonarne dla Animatorów. Wzięło w nich udział 419 osób, z czego – w ramach szkoleń stacjonarnych – prawie połowę (49 proc.) stanowili Animatorzy, którzy wcześniej nie uczestniczyli w „Akademii Animatora”.

W porównaniu z ubiegłym rokiem dodaliśmy nowe tematy: animację społeczności lokalnej oraz PR i współpracę z lokalnymi mediami, a także wykorzystanie filmu i fotografii w relacjach z działań realizowanych na Orlikach. Nowością był także udział gwiazd sportu, takich jak: Marcin Dorna, Marcin Prus, Kacper Lachowicz czy Bogdan Wenta.

Bogata oferta szkoleniowa wciąż nie dotarła do wszystkich. Wśród animatorów, którzy wypełnili ankietę podsumowującą, 21 proc. stanowią ci, którzy uczestniczyli w szkoleniach. A biorąc pod uwagę liczbę Animatorów zatrudnionych w tym roku (3405 osób) – ci, którzy brali udział w szkoleniach, to mniej więcej 10 proc. wszystkich Animatorów pracujących na Orlikach.

Badania Orlików

Badania społeczne Orlików przeprowadzone w 2015 roku:

1. Badania terenowe w ramach monitoringu obywatelskiego (liczba zbadanych Orlików: 22). Dodatkowo wizyty młodych liderów z Polskiej Fundacji Dzieci i Młodzieży – PCYF (liczba odwiedzonych Orlików: 9)
2. Kontrola Orlików (liczba skontrolowanych Orlików: 450)
3. Ankieta podsumowująca dla Animatorów (liczba wypełnionych ankiet: 1434)
4. Dodatkowe badania Orlików spoza programu „Animator – Moje Boisko Orlik 2012”
 - a. Zrealizowane przez badaczy z Uniwersytetu Warszawskiego (liczba zbadanych Orlików: 16)
 - b. Zrealizowane przez pracowników FRKF oraz zewnętrznych badaczy (liczba zbadanych Orlików: 14)
5. Dodatkowe badanie dotyczące zarządzania sportem powszechnym przez ośrodki sportu i rekreacji (liczba zbadanych ośrodków: 4)

a) Kontrola Orlików

W 2014 roku w ramach eksperymentu poprosiliśmy Animatorów, żeby weszli w rolę badaczy terenowych – socjologów. Eksperyment okazał się udany, dlatego w tym roku zaangażowaliśmy Animatorów do kontroli Orlików. Aspekt poznawczy (czego nowego możemy się dowiedzieć?) połączyliśmy z kontrolą wypełniania zobowiązań przez Animatorów i przez jednostki nadzorujące oraz zarządzające Orlikami. Narzędzia służące do kontroli były jednocześnie narzędziami badawczymi, które pozwoliły zbierać informacje w trzech głównych obszarach tematycznych: pracy Animatora, zadań samorządu i perspektywy użytkowników boisk. Kontroli poddano 1/5 Orlików uczestniczących w programie – 450, uwzględniając proporcje Orlików w poszczególnych województwach.

	województwo	Liczba skontrolowanych Orlików
Zachód	dolnośląskie	33
	lubuskie	16
	opolskie	9
	wielkopolskie	55
	łącznie	113
Południe	lubelskie	28
	małopolskie	34
	podkarpackie	31
	śląskie	28
	łącznie	121
Centrum	świętokrzyskie	9
	podlaskie	13
	mazowieckie	45
	łódzkie	32
	łącznie	99
Północ	kujawsko-pomorskie	37
	pomorskie	25
	warmińsko-mazurskie	29
	zachodniopomorskie	26
	łącznie	117
Razem		450

Orliki były wybierane do kontroli na dwa sposoby: na podstawie kryteriów (cech) danego Orlika i/lub cech Animatorów oraz z uwagi na skargi w związku z funkcjonowaniem Orlika lub pracą Animatora.

Maj	Orliki, na których pracuje tylko jeden Animator
Czerwiec	Orliki, położone przy szkole, którymi zarządzają szkoły
Lipiec	Orliki, na których pracuje Animatorka
Sierpień	Orliki położone w dużych wsiach, średnich miastach oraz jednocześnie takie Orliki, na których odbywały się zajęcia z rzadziej wybieranymi grupami priorytetowymi (innymi niż „dziewczęta” czy „przedszkolaki”)
Wrzesień	Orliki otwarte zimą – pracujące cały rok
Październik	Najstarsze Orliki, oddane do użytku w 2008 lub 2009 roku

Kryteria wyboru Orlika obowiązujące w kolejnych miesiącach trwania kontroli

źródło: opracowanie własne

Punktem odniesienia przy wyznaczaniu oceny były przez wszystkich dokumenty (umowa inwestycyjna, umowa z JST, umowa z Animatorem, regulamin naboru i uczestnictwa w projekcie „Animator – Moje Boisko Orlik 2012”), ale także własne doświadczenia Animatorów-kontrolerów z ich pracy na Orliku. Dodatkowy kontekst dla oceny stanowiły następujące priorytety, jakie wyznacza sobie FRKF:

- wysoka jakość pracy Animatora
- dobra oferta Orlika
- dostępność Orlika dla różnych grup społecznych
- sensowne wsparcie Orlika i lokalnego sportu powszechnego przez JST.

Innymi słowy, mamy na celu dobro wspólne, dbanie o interesy użytkowników i potencjalnych użytkowników Orlika oraz wspieranie Animatorów i samorządów lokalnych.

Ostatnim etapem kontroli jest wprzęgnięcie zdobytej wiedzy w proces zmiany – wysłanie informacji pokontrolnej do Animatorów, właścicieli i zarządców kontrolowanych Orlików, którzy mogą, chociaż nie muszą, wyciągnąć wnioski dla siebie i poprawić niedociągnięcia.

b) Monitoring obywatelski

Monitoring obywatelski to działanie partnerskie polegające na wizytowaniu Orlików przez przedstawicieli organizacji pozarządowych. Te organizacje mogą mieć różny profil (niekoniecznie sportowy), jednak muszą działać w okolicy wizytowanego Orlika, muszą wcześniej znać to miejsce osobiście lub ze słyszenia. W tym roku po raz drugi zaprosiliśmy organizacje do udziału w monitoringu, jednak w tym roku większy nacisk położyliśmy na zobaczenie Orlika w szerszej perspektywie – w kontekście innych obiektów, innych ofert sportowych i społecznych – oczami mieszkańców, a nie badaczy i ekspertów.

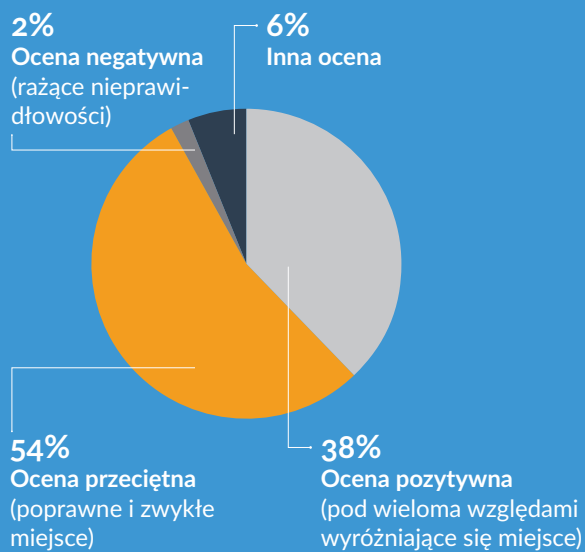
Organizacje biorące udział w monitoringu obywatelskim w 2015 roku:

1. Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży – PCYF
2. Ośrodki działające w ramach programu „Działaj Lokalnie”, realizowanego przez Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce – ODL
3. Partnerzy związani z Siecią Liderów Lokalnych Grup Obywatelskich – SLLGO.

Dlaczego uważamy monitoring obywatelski za ważne narzędzie zmiany? Przede wszystkim dlatego, że inicjujemy zainteresowanie Orlikiem i sportem powszechnym wśród społeczności lokalnej. Dzięki temu realizatorzy monitoringu mają okazję lepiej poznać Orlik, zobaczyć co ma do zaoferowania i poczuć, że jest to także ich miejsce.

Całościowa ocena Orlika

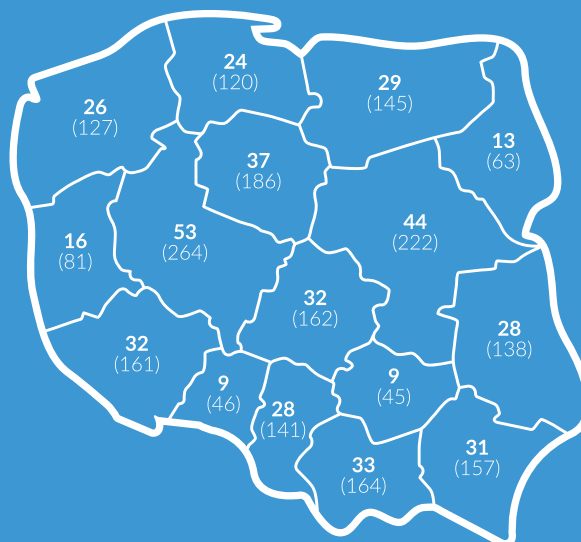
źródło: 2015, Kontrola (N = 427)

Liczba skontrolowanych Orlików

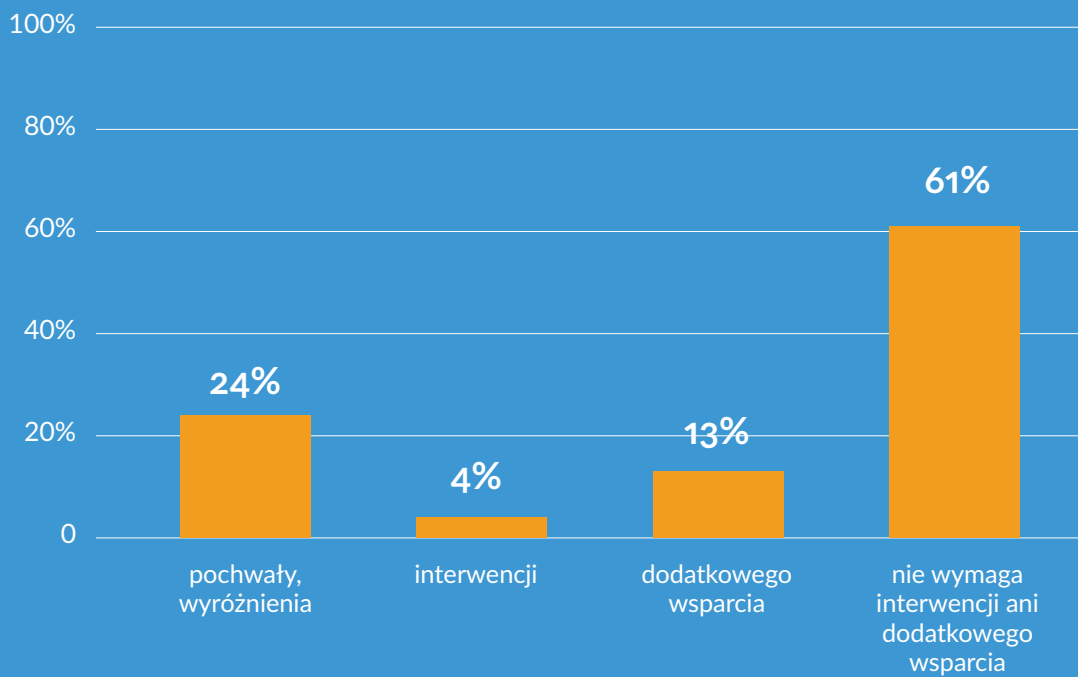
(w nawiasie liczba wszystkich Orlików w województwie)

źródło: opracowanie własne

Zdaniem kontrolera Orlik wymaga...

źródło: 2015, Kontrola (N = 427)

Realia pracy Animatorów

Dostęp do komputera i Internetu

W ankiecie podsumowującej, pełen dostęp do komputera i Internetu na Orliku zadeklarowało tylko 17 proc. ankietowanych. Kolejne 37 proc. stanowią Animatorzy, którzy na terenie Orlika korzystają z własnego, prywatnego komputera (choć zapewnienie dostępu do sprzętu komputerowego leży po stronie JST). Te dwie opcje są najkorzystniejsze ze względu na optymalizację i komfort pracy Animatora oraz jego wszechstronność, bo umożliwiają mu wypełnianie na Orliku wszystkich obowiązków. Niestety, jest to standard, którego doświadcza niewiele więcej niż połowa Animatorów (54 proc.).

Aż co piąty ankietowany Animator (20 proc.) stwierdza, że samorząd nie zapewnia mu dostępu do komputera i Internetu, a wielu Animatorów samodzielnie opłaca dostęp do sieci (7 proc.). Dostęp do komputera i Internetu poza Orlikiem deklaruje 12 proc. ankietowanych, jednak – mimo że formalny wymóg jest spełniony – w praktyce zdarza się, że komputer jest dostępny w godzinach pracy urzędu, a nie w godzinach pracy Animatora, zaś odległość do Orlika jest znaczna.

Dlaczego tak ważny jest Internet na Orliku? Po pierwsze dlatego, że jest konieczny do bieżącego rozliczania pracy Animatorów na portalu naszorlik.pl. Po drugie, Animator posiadając na Orliku komputer z dostępem Internetem, może np. przy złej pogodzie skorzystać z bazy wiedzy na portalu, poszerzyć wiedzę (np. odbywając kurs internetowy) lub poszukać nowych inspiracji, aby podnosić jakość swojej pracy. Po trzecie, chodzi o możliwość wykorzystania platform społecznościowych do kontaktu z mieszkańcami oraz do prowadzenia lokalnych działań informacyjnych i promocyjnych.

Problemy

Animatorów, tradycyjnie już, spytaliśmy o problemy na jakie natrafiają w pracy, dając do wyboru listę z kilkunastoma potencjalnymi zagrożeniami i możliwością dodania własnej odpowiedzi.

Najwięcej osób (69 proc., N = 1434) jako główny problem wskazało zbyt niską pensję (w 2014 roku odsetek był podobny – 67 proc.), a prawie połowa z Animatorów (45 proc. w 2014 i 2015 roku) – brak ciągłości zatrudnienia (3 miesiące bez pensji). Dowodzi to, że sytuacja Animatorów pod tym względem nie poprawiła się, a nawet jest przez nich odczuwana jako nieco bardziej dotkliwa.

Następny problem, zarówno w ubiegłym, jak i w tym roku, dotyczy sprzętu sportowego – brak sprzętu, zły stan sprzętu, ciągle psujący się sprzęt. Kolejne sygnalizowane trudności są związane z niepożądanymi lub niebezpiecznymi zachowaniami osób korzystających z Orlika oraz niepewnością zatrudnienia.

Na brak wsparcia ze strony instytucji zarządzającej Orlikiem skarży się stosunkowo niewielu Animatorów – 13 proc. w porównaniu z 16 proc. w ubiegłym roku.

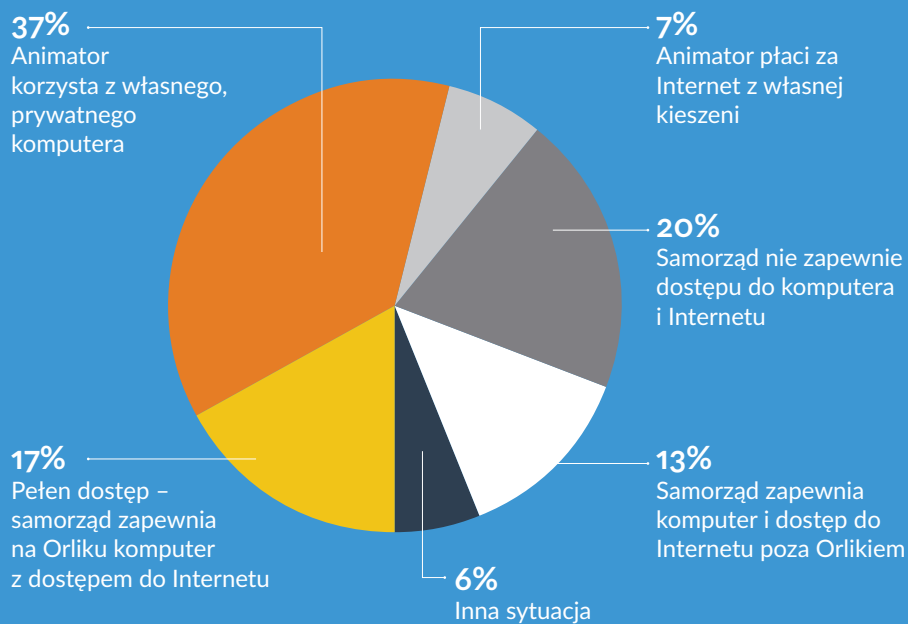
Druga praca

Nauczyciele wychowania fizycznego stanowią blisko połowę Animatorów Orlików (48 proc. w ubiegłym roku, 46 proc. obecnie). 20 proc. Animatorów pracuje również w klubach sportowych. Bez zmian pozostaje odsetek Animatorów, dla których Orlik jest głównym źródłem utrzymania: 24 proc. w 2015 roku i o jeden proc. mniej w poprzednim roku.

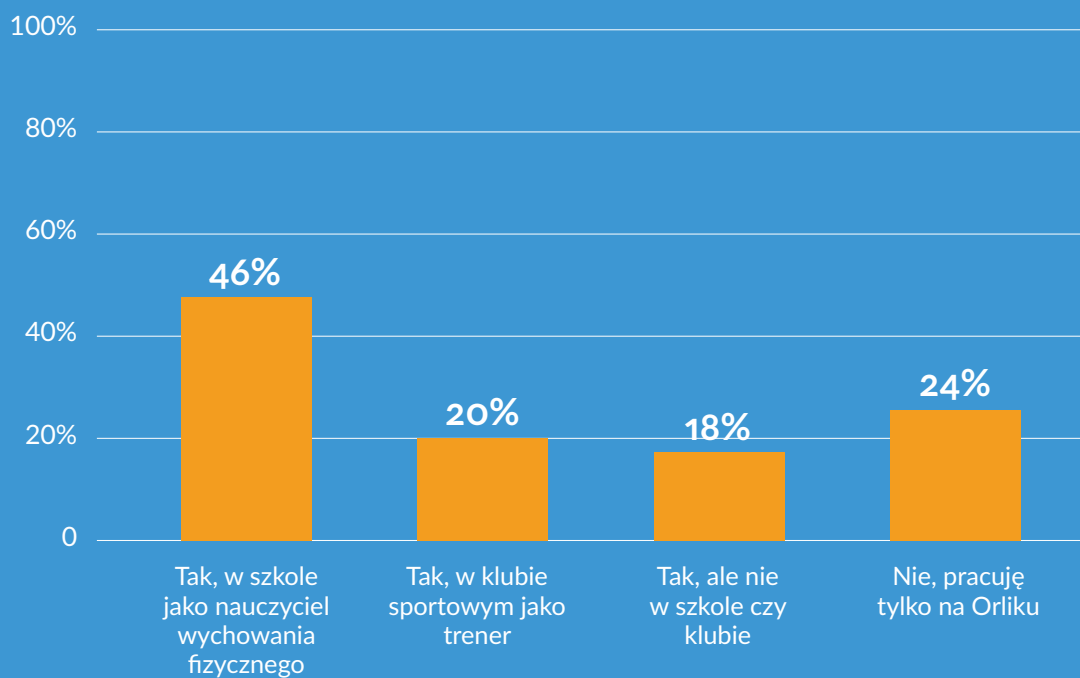
Czy Animator ma na Orliku komputer z dostępem do Internetu?

źródło: 2015, Ankieta podsumowująca (N = 1434)

Zatrudnienie Animatorów poza Orlikiem

źródło: 2015, Ankieta podsumowująca (N = 1434)

Praca bez stałej umowy

Praca na Orliku jest trudna i jednocześnie wymaga dużych kompetencji (wiedzy i umiejętności) oraz zaangażowania. Animatorzy to ogromny potencjał Orlików i – niezależnie od realiów na rynku pracy – warto w nich inwestować, pozwolić działać i planować aktywności w perspektywie dłuższej niż 9 miesięcy.

Tymczasem aż 74 proc. ankietowanych Animatorów pracuje w oparciu o umowę zlecenie, zawarte na okres 9 miesięcy (w ubiegłym roku było to 77% proc., więc widać niewielką poprawę). Łącznie kilkanaście procent Animatorów ma perspektywę dłuższą niż 9 miesięcy, ale jest to tylko 10% Animatorów zatrudnionych na umowę o pracę i 4% na umowę-zlecenie.

Umowę o pracę – niezależnie od długości jej trwania – otrzymało jedynie 15 proc. Animatorów (w 2014 roku – 13 proc.).

Na pytanie: czy jesteś zadowolony z rodzaju umowy podpisanej z samorządem? – większość Animatorów (57 proc.) odpowiedziała: „tak”, jednak aż 42 proc. nie jest zadowolonych z typu podpisanej umowy.

Zarobki Animatorów

Animatorzy zarabiają niewiele. 60 proc. z nich za pracę na Orliku dostaje wynagrodzenie mniejsze niż 1500 zł brutto, a aż 42 proc. zarabia 500–1000 zł brutto. Dane nie uwzględniają wymiaru czasu pracy, ale nawet jeśli uznać, że w większości przypadków chodzi o wynagrodzenie za pracę wykonywaną przez 80 godzin miesięcznie zamiast 160, to nie jest to godziwa płaca. Zważywszy na odpowiedzialność, jaką spoczywa na Animatorach oraz to, jak wiele mają obowiązków.

Pierwszym pracodawcą wszystkich Animatorów i Animatorów jest samorząd, czyli właściciel Orlika. To samorząd decyduje, w oparciu o jaką umowę zatrudnia Animatora. Dofinansowanie ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej w wysokości 1 tys. zł brutto na jeden Orlik, wypłacane przez FRKF, obowiązuje przez 9 miesięcy w roku i ma stałą wysokość. To kwota dofinansowania jest punktem odniesienia dla Animatora i jego pierwszego pracodawcy, ponieważ „pierwsza połowa” nie może być mniejsza od „drugiej połowy”, czyli dofinansowania.

Z deklaracji niewiele ponad połowy Animatorów (52 proc., N = 1434) wynika, że ich wynagrodzenie z samorządu jest równe kwocie dofinansowania z FRKF. 39 proc. Animatorów może liczyć na większą „drugą połowę” – to spory odsetek, jednak aż w 124 przypadkach (9 proc.), to wynagrodzenie jest niższe niż kwota dofinansowania z FRKF (a 9 osób zadeklarowało, że w ogóle nie otrzymuje wynagrodzenia z JST, co jest

złamanie warunków umowy i regulaminu programu). Samorządy w różnym stopniu angażują się finansowo we wspieranie Animatorów. Oczywiście, różna jest sytuacja finansowa poszczególnych samorządów, jednak liczby potwierdzają, że na ogół praca Animatorów jest nisko wyceniana.

Motywacja

Prawie wszyscy Animatorzy cenią sobie wykonywanie sportowego zawodu (86 proc. w porównaniu z 92 proc. w 2014 roku) oraz lubią pracę z dziećmi i młodzieżą (odpowiednio 90 proc. i 93 proc.), a także samo samo prowadzenie zajęć (choć tutaj można zaobserwować wyraźny spadek z 75 proc. do 61 proc.). Mniejsza satysfakcja wynikająca z prowadzenia zajęć może być przejawem wypalenia zawodowego. Świadczy o tym także fakt, że coraz mniej Animatorów (spadek z 47 proc. do 41) widzi w tej pracy możliwość rozwoju. Coraz mniej doceniane jest samo posiadanie zatrudnienia (spadek z 28 proc. do 22) i stała pensja (spadek z 32 proc. do 27). Mniej istotny jest także kontakt z ludźmi (spadek z 70 proc. do 64).

Za główną motywację Animatorzy niezmiennie uznają pasję sportową (92 proc. wskazań w 2014 i 2015 roku) i przyjemność wynikającą z bycia trenerem (niewielki spadek z 78 proc. do 74). Bardzo ważna jest także możliwość pracy na rzecz lokalnej społeczności (niewielki wzrost z 61 proc. do 64).

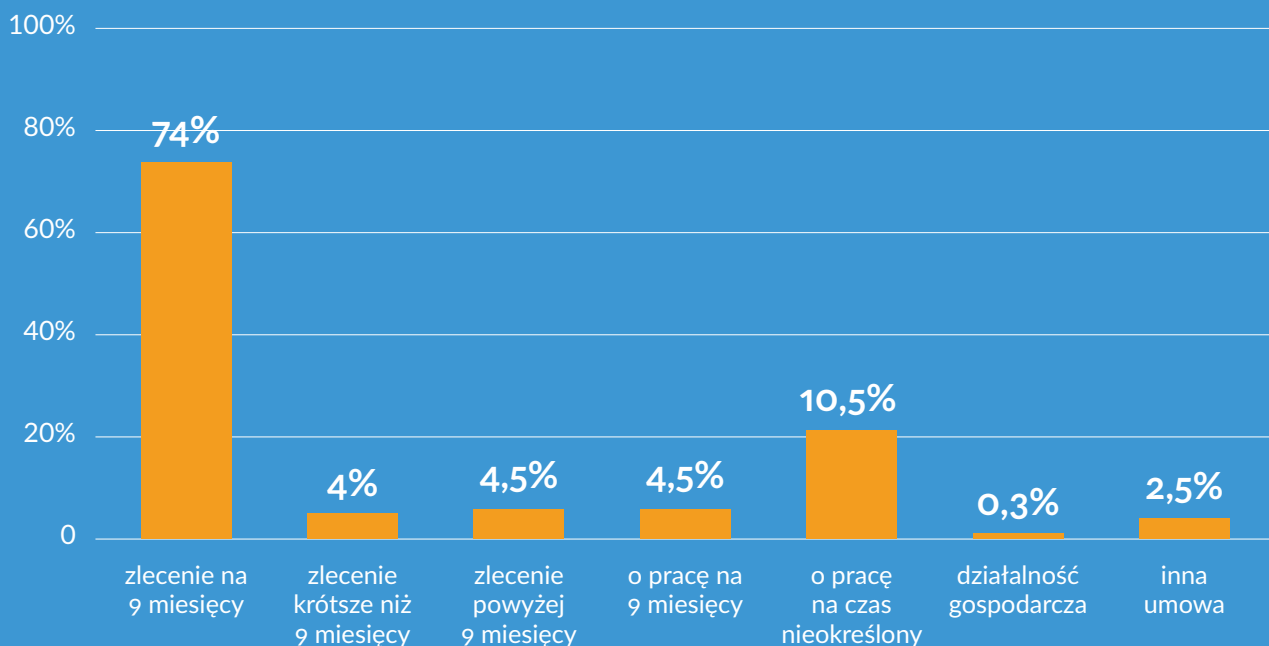
Większość Animatorów chciałaby pracować na Orliku jak najdłużej – w ubiegłym roku podpisywało się pod tym stwierdzeniem 69 proc. ankietowanych Animatorów, w tym roku jest to nieco mniej (64 proc.), chociaż jednocześnie spada odsetek osób, które deklarują, że odejdą z Orlika, jeśli znajdą inną pracę (z 9,5 proc. do 6) i tych, które planują pracować tylko 2–3 lata (z 15 proc. do 9 proc. w tym roku). Rozszerzyliśmy w tym roku ankietę, dając możliwość odpowiedzi na pytanie o chęć dalszej pracy na Orliku o kategorię: „nie wiem” i tę opcję wybrało aż 15 proc. Animatorów. Można to interpretować jako wyraz ich bezradności wobec trudnych realiów pracy na Orliku i braku perspektyw, mimo tego, że praca na Orliku jest dla nich satysfakcjonująca.

Zestawienie problemów i motywacji daje nam obraz tego, kim są Animatorzy – ludźmi z pasją, którzy kochają swoją pracę i – niestety – nie czują się docenieni przez przełożonych, o czym świadczy niska pensja i umowa tylko na 9 miesięcy.

Ich warunki pracy mają cechy zatrudnienia sezonowego (krótka umowa, niska pensja, praca popołudniami i w weekendy, która utrudnia życie rodzinne) i niewiele wspólnego z lepiej opłacaną pracą trenera czy bardziej prestiżową pracą nauczyciela.

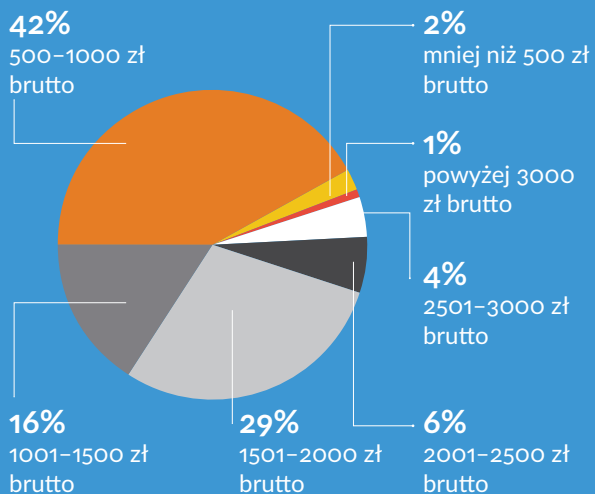
Na jaki rodzaj umowy jesteś zatrudniony jako Animator przez swój samorząd?

źródło: 2015, Ankieta podsumowująca (N = 1434)

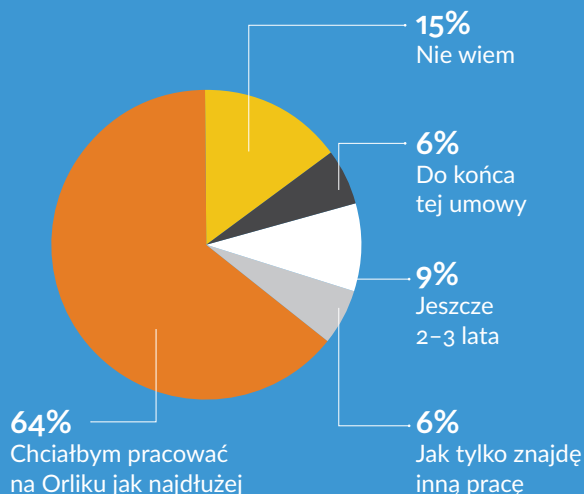
Ile łącznie zarabiasz miesięcznie jako Animator? (suma wynagrodzenia od samorządu i Fundacji Rozwoju Kultury Fizycznej)

źródło: 2015, Ankieta podsumowująca (N = 1238)

Jak długo planujesz pracować na Orliku?

źródło: 2015, Ankieta podsumowująca (N = 1434)

Ponad standard, czyli inspirujące działania Animatorów

Dzięki wizytom partnerskich organizacji pozarządowych na kilkudziesięciu Orlikach możemy zaobserwować, że działania i pomysły niektórych Animatorów daleko wykraczają poza standard. W przykładach widać rozwiązania, które nie tylko zwiększają poziom aktywności, ale również angażują uczestników zajęć w działania społeczne, pomysłowo i adekwatnie do potrzeb rozbudowują infrastrukturę, tworzą bardzo korzystne partnerstwa, a także rozwijają ofertę edukacyjną w zakresie zdrowia.

W **Poznaniu** współpraca Animatora z fundacją Recal, w ramach programu „Piłki za puszką”, zaowocowała akcją ekologiczną. Użytkownicy Orlika systematycznie zbierali aluminiowe puszki, a za każde 15 kg Orlik w zamian otrzymywał wysokiej jakości piłkę. To również przykład angażującego całą społeczność planowego, etycznego i skutecznego zbierania pieniędzy, które będą służyć dobru wspólnemu, a są odpowiedzią na potrzeby sprzętowe boiska.

W **Olsztynie** cyklicznie organizowana jest impreza promująca zdrowe odżywianie „Jem owoce, piję mleko, w życiu zajdę daleko” – z imponującą promocją (partnerem jest Radio Eska, lokalna telewizja i radio), w której udział bierze ponad 3 tys. dzieci.

Niezwykle ciekawe innowacje wprowadza Animator w **Witkowie**. W zakresie infrastruktury i sprzętu ma swoje własne patenty, np. wymyślony przez siebie sposób na mocowanie piłko-chwyty. Dzięki jego staraniom Orlik ma zadane parasolami trybuny.

W **Choszcznie** Animatorka wykorzystuje swoje doświadczenie w treningu kajak polo do organizowania kibiców. Dzięki niej i współpracy z klubem kajak polo, użytkownicy Orlika jeżdżą na zawody nie tylko ogólnopolskie, ale i międzynarodowe.

Zajęcia z crossfitu – które są obecnie niezwykle modną metodą treningu – prowadzi na orliku Animator w **Krobi**, a w **Poznaniu** Animatorka proponuje zajęcia z soccer aerobiku według własnego pomysłu.

W **Szczecinie** Orlik blisko współpracuje z klubem Pogoń Szczecin, dzięki czemu na organizowanych co tydzień turniejach amatorskich, uczestnicy mają możliwość spotkania z piłkarzami, którzy czasem nawet włączają się do treningów i zdobycia autografów zawodników.

Znakomicie zarządza wolontariuszami i to w modelu wolontariatu profesjonalistów – Animatorka z **Bydgoszczy**. Udało się jej pozyskać do prowadzenia zajęć emerytowanego sędziego piłkarskiego, trenerkę zumbi oraz – co jest dodatkowo nadzwyczajnym przykładem dojrzałego działania

pozasportowego – asystentkę edukacji romskiej, która wspierała Orlik w działaniach na rzecz włączenia Romów do uczestniczenia w zajęciach.

W **Zielonej Górze** i w **Tarnowie** Animatorzy zorganizowali dla osób nieuprawiających sportu możliwość grania w gry planszowe, karty i czytania książek, co jest znakomitym przykładem rozszerzania funkcji Orlików o działania świetlicy. Z badań wiemy, że 90 proc. Orlików odwiedzają ludzie, którzy nie uprawiają sportu, ale dzięki zabiegom Animatorów są w niesportowy sposób, ale jednak, przyciągani na Orlik. W ten sposób dużo łatwiej jest im spróbować oferty sportowej, bo czują się na Orliku swobodnie i wiedzą, jak to miejsce działa.

Pracownicy starostwa powiatowego w **Ostródzie** są wolontariuszami, którzy wspierają osoby starsze w uczestnictwie w turniejach dla nich dedykowanych. Dodatkowo na tym Orliku do udziału w turnieju zgłosiły się i stale uczestniczą osoby leczące się w ośrodku uzależnień.

Animator z **Brzeska** wspaniale włącza rodziców do działań na Orliku, nie tylko przy szukaniu wsparcia sponsorskiego dla boiska, ale również po to, by rozszerzyć listę zajęć i imprez, m.in. w Dzień Matki organizuje turniej piłkarski dla mam.

W **Nidzicy** Animator razem z lokalną parafią współorganizuje doroczny Bieg Dziękczynienia za kanonizację Jana Pawła II, celem imprezy jest integrowanie za pomocą sportu wszystkich społeczności, które wchodzi w skład parafii.

W niezwykle proaktywny sposób postanowili promować ofertę Orlika Animatorzy w **Praszce**. Organizują zajęcia w okolicznych świetlicach wiejskich, dzięki czemu zachęcają dzieci z małych miejscowości do odwiedzenia boiska. Zaczynają jednak od własnego wysiłku – prowadzenia promujących zajęć poza Orlikiem. Dodatkowo intensywnie pracują nad profesjonalnym przygotowaniem dzieci do treningów w lokalnym klubie. Ich niezwykle zaangażowanie zostało zauważone przez lokalnych biznesmenów, którzy postanowili wspierać Animatorów w zakupie sprzętu i ubrań sportowych dla uczestników zajęć.

W kilku miejscach Animatorzy spróbowali zdobyć środki w ramach budżetów obywatelskich, co jest znakomitym unaocznieniem społecznego znaczenia Animatorów. W tym modelu bowiem to sami mieszkańcy zgłaszają, jakie zadania powinny zostać sfinansowane z budżetu lokalnego samorządu.

Przywołane przykłady to tylko drobna część dobrych praktyk zaobserwowanych w tym roku na Orlikach. Świetnych dowodów na współpracę i innowacje jest więcej. W wielu przywołanych praktykach cieszy znakomita współpraca z samorządem lokalnym. Najczęściej tak dobrze i kreatywnie pracujący Animatorzy są zatrudnieni na stałe, albo przynajmniej na cały rok. To dobitnie pokazuje, że zasady zatrudnienia są absolutnie niezbędnym warunkiem do rozwoju Animatorów. Trudno bowiem wymagać, by borykając się z własną niepewną sytuacją, wkładali w pracę więcej zaangażowania. Żaden model działań nie może być oparty na założeniu, że pracujący w nim ludzie będą poświęcać się dla sprawy.

Także kontrole pokazują, że w całej Polsce jest wielu świetnych Animatorów. Przynajmniej 36 proc. spośród pracowników kontrolowanych Orlików, to – zdaniem Animatorów-kontrolerów – osoby wyróżniające się i zaangażowane (w porównaniu z 45 proc. pozostałych, którzy niczym się nie wyróżniają, ale dobrze wykonują swoje obowiązki).

Dla kogo jest Orlik?

Dwa lata temu Fundacja Rozwoju Kultury Fizycznej zrealizowała badania, z których dowiedzieliśmy się, które grupy społeczne są nieobecne lub mało obecne na Orliku. Chcąc zachęcić je do aktywności fizycznej, wprowadziliśmy wymóg wybrania z tej puli przez Animatora jednej grupy priorytetowej i zrealizowanie z nią zajęć w 2015 roku.

W ubiegłym roku niemal połowa Animatorów wybrała pracę z przedszkolakami, jako grupą priorytetową (49 proc.), na drugim miejscu były dziewczęta (27 proc.). W tym roku ta kolejność jest odwrotna – na największej liczbie Orlików grupą priorytetową są dziewczęta (44 proc.), a za nimi przedszkolaki (32 proc.). Na stałym, niestety bardzo niskim poziomie, utrzymuje się wybór grupy priorytetowej kobiet (5 proc.) i osób z niepełnosprawnościami (2 proc.). Minimalnie spadł udział zajęć dla osób starszych powyżej 55 roku życia (z 9 proc. do 7) i minimalnie wzrósł odsetek Orlików, na których Animator pracuje z całymi rodzinami (z 8 proc. do 10).

Kontrolowanych Animatorów pytano w 2015 roku o to, dlaczego dobór grup priorytetowych jest tak nierówny – dlaczego najczęściej Animatorów wybrało dziewczęta, a tak niewielu osoby starsze lub kobiety. Jedna z odpowiedzi idealnie diagnozuje ten problem: *Animatorzy na co dzień pracują z młodzieżą, ciężko im wyjść poza strefę komfortu i rozpocząć pracę z nową grupą np. seniorami*. Przede wszystkim Animatorzy kierują się przyzwyczajeniami i wygodą – łatwiej jest im pozyskać dziewczęta, jeśli Orlik jest przy szkole, a Animator jednocześnie uczy wychowania fizycznego. W przypadku kobiet problemem bywa wstyd przed publicznym ćwiczeniem, w przypadku osób starszych – zwłaszcza na wsi – brak wzorców aktywności dla osób w tym wieku (choć powoli amatorów zyskuje nordic walking).

W przypadku osób niepełnosprawnych zasadną obawą Animatorów jest to, że brakuje im przeszkolenia do pracy z tą grupą. Trudnością jest także dotarcie do takich osób. W przypadku przedszkolaków, Animatorzy czasami boją się roszczeniowości rodziców, w przypadku osób starszych – trudności komunikacyjnych, ale także problemów zdrowotnych seniorów. Nieliczni Animatorzy kwestionują sam pomysł pracy z grupą priorytetową: *wybór grupy jest bez sensu, bo wszystkie są ważne, a każde środowisko ma swoją specyfikę. Podziały na grupy nie sprzyjają konsolidacji środowiska lokalnego*.

Przywołane dane i opinie dowodzą, jak duże jest niezrozumienie przez Animatorów samej idei pracy z grupami priorytetowymi, czyli nieobecnymi na Orliku:

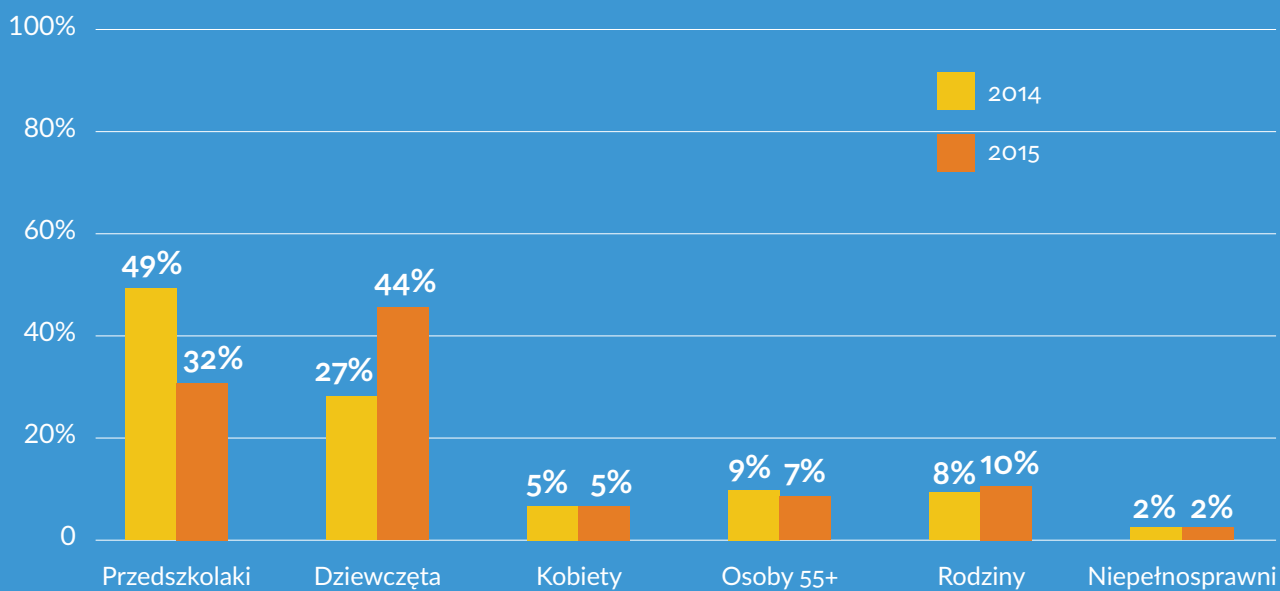
1. Wybierają takie grupy, które są obecne na Orliku (np. piłka nożna oldboyów) – zamiast osoby, które nie korzystają z Orlika i ich aktywność fizyczna jest niewielka (np. kobiety powyżej 55 roku życia)
2. Pracują z grupami już wcześniej istniejącymi (np. uczniowski klub sportowy, siatkówka dziewcząt) – zamiast przyciągać nowych użytkowników (np. piłka nożna dziewcząt)
3. Gotowi są pracować z takimi grupami, które same się zgłoszą – zamiast promować zajęcia dla osób nieaktywnych i poszukiwać nowych grup docelowych.

Tymczasem w przypadku grupy priorytetowej chodzi właśnie o wyzwanie – zrobienie czegoś innego niż do tej pory, pozyskanie problematycznej grupy i utrzymanie jej. Nie chodzi też o to, żeby utrudniać sobie życie, warto jednak spróbować dotrzeć do nowych osób, zaproponować nową ofertę. Dokładnie tak, jak odpowiedział jeden z Animatorów: *Wybrałem grupę seniorów, ponieważ nikt się nimi nie zajmował dotychczas i stwierdziłem, że spróbuję*.

Naszym ciągle aktualnym zadaniem jest tłumaczenie Animatorom, jaki jest sens pracy z grupami priorytetowymi – chodzi o podnoszenie poziomu aktywności fizycznej i poprawę stanu zdrowia całego społeczeństwa, a nie tylko zapewnianie oferty tym osobom, które są sprawne i aktywne sportowo.

Wybór grupy priorytetowej przez Animatorów

źródło: 2014 i 2015, Dane z wniosków konkursowych do programu

Boisko piłkarskie

Boisko piłkarskie jest zdecydowanie bardziej oblegane niż boisko wielofunkcyjne, niezależnie od lokalizacji Orlika. Z uwagą obserwujemy na ile korzystają z niego nowe grupy, a nie klasycznie chłopięce i męskie.

Wzrost jest powolny, ale jednak coraz więcej dorosłych kobiet korzysta z boiska piłkarskiego. W 2014 roku na 28 proc. Orlików kobiety nigdy z niego nie korzystały, a obecnie zjawisko to zaobserwowano na 24 proc. Orlików. W 2014 roku z zielonego boiska kobiety korzystały codziennie jedynie na 2,8 proc. Orlików, obecnie codziennie są one na piłkarskich boiskach na 2 proc. Orlików, ale kilka razy w tygodniu aż na 7 proc. Orlików.

Podobnie wygląda sytuacja z osobami starszymi powyżej 55 roku życia. W ubiegłym roku osoby starsze powyżej 55 roku życia nigdy nie używały boiska piłkarskiego na 10 proc. Orlików, a obecnie odsetek ten wynosi 7 proc. W 2014 roku na 5 proc. Orlików seniorzy korzystali codziennie z boiska piłkarskiego, a w tym roku codziennie są na 4 proc. Orlików, ale kilka razy w tygodniu aż na 18 proc. Orlików.

Analogicznie jest w przypadku osób niepełnosprawnych. W ubiegłym roku nigdy nie pojawiali się na 46 proc. Orlików, w tym roku już tylko na 22 proc.

Boisko wielofunkcyjne

Mimo stałej dominacji na Orlikach piłki nożnej i znacznie większego zainteresowania piłkarskim boiskiem, w naszym programie wytrwale podkreślamy znaczenie boiska wielofunkcyjnego (pomarańczowego) i rolę różnorodności sportów w ofercie Orlików. To mozolna, ale najskuteczniejsza metoda konsekwentnego przyciągania do aktywności tak ważnych dla nas różnych grup społecznych.

Na boisku wielofunkcyjnym można grać w koszykówkę, siatkówkę, piłkę ręczną, tenis ziemny – możliwości jest wiele, a ich realizacja zależy od infrastruktury sportowej konkretnego Orlika (bramki, siatki, linie, kosze), od inwencji, wiedzy i umiejętności Animatorów, rodzaju lokalnych partnerstw, a także od zapotrzebowania ze strony użytkowników i promocji oferty.

Choć zmiana wydaje się niewielka, to cieszy nas, że coraz mniej jest Orlików, na których z boisk wielofunkcyjnych w ogóle nie korzystają przedstawiciele grup priorytetowych. W porównaniu z 2014 rokiem do 7 proc (z 11 proc.) spadła liczba Orlików, na których nie ma osób starszych, do 6,5 proc. (z 8,7 proc.) liczba Orlików nieodwiedzanych przez kobiety, do 38,9 proc. (z 43,4 proc.) liczba Orlików, gdzie w ogóle nie pojawiają się osoby niepełnosprawne. W tym ostatnim przypadku

zmiana jest największa, ale też wobec tej grupy mamy najwięcej do nadrobienia.

W grupie przedszkolaków, choć w skrajnych odpowiedziach („codziennie” i „nigdy”) nie widać różnicy, to jednak o ponad 5 proc. wzrosła liczba boisk, na których małe dzieci są regularnie i często (suma odpowiedzi od „codziennie” do „przynajmniej raz w tygodniu”).

Orlik także dla mieszkańców

Udostępnianie Orlika klubom sportowym – przede wszystkim piłkarskim – to jedno z podstawowych zadań Orlika, jednak zdarza się, że ich obecność na Orliku jest na tyle intensywna, że brakuje czasu i miejsca dla zwykłych użytkowników. Zwłaszcza dużym i licznym klubom piłkarskim czasami zdarza się kolonizować Orliki. Bywa, że stałe rezerwacje klubowe w godzinach popołudniowych i wieczornych nie dają szansy na skorzystanie z boiska piłkarskiego grupom nieformalnym. W tym roku parokrotnie FRKF otrzymywała informacje o tego typu problemach od użytkowników, kilka podobnych przypadków zaobserwowano w trakcie kontroli Orlików. Ten temat pojawił się również w raportach z monitoringu obywatelskiego.

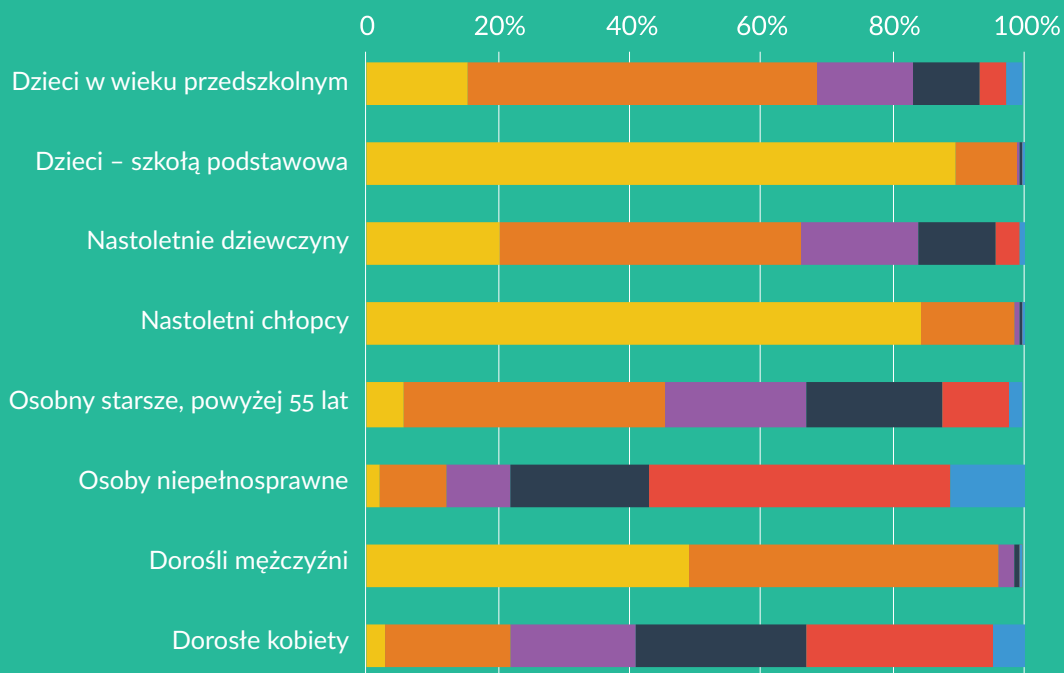
Niska dostępność dla pojedynczych osób dotyczy głównie obiektów w mieście, sam wielokrotnie widziałem, jak przyjeżdżali na rowerach dzieci z okolicy, chciały pograć sobie w piłkę, a tu rezerwacja Orlika do 22.00, a koszykówka czy tenis ich nie interesuje.

Problem z funkcjonowaniem [piłkarskiego projektu klubowego] jest taki, że zajęcia w jego ramach odbywają się od wtorku do piątku od 17 do 20, czyli w najlepszym czasie, kiedy zazwyczaj ludzie mają czas, by móc skorzystać z boisk. W projekcie biorą udział dzieci z całego miasta i okolic, które są dowożone przez rodziców. W założeniu Orlik miał służyć lokalnej społeczności. A tymczasem, okoliczne dzieci i inni mieszkańcy nie mogą korzystać z Orlika. Wcześniej, czyli przed wiosną 2014 Orlik sprawdzał się świetnie.

Po pierwsze, społeczność lokalna już wie, że Orlik jest boiskiem ogólnodostępnym i uznaje go za swoje miejsce. Po drugie, zarządcy Orlika powinni brać pod uwagę potrzeby także innych grup, które chciałyby skorzystać z Orlika i bardziej sprawiedliwie zarządzać tym ograniczonym zasobem, jakim jest boisko piłkarskie. Takie lokalnie wypracowane i akceptowane zasady pierwszeństwa w dostępie do boisk należy wdrożyć nie tylko przy współpracy z klubami sportowymi, ale także w przypadku Orlików przyszłych – ze szkołą.

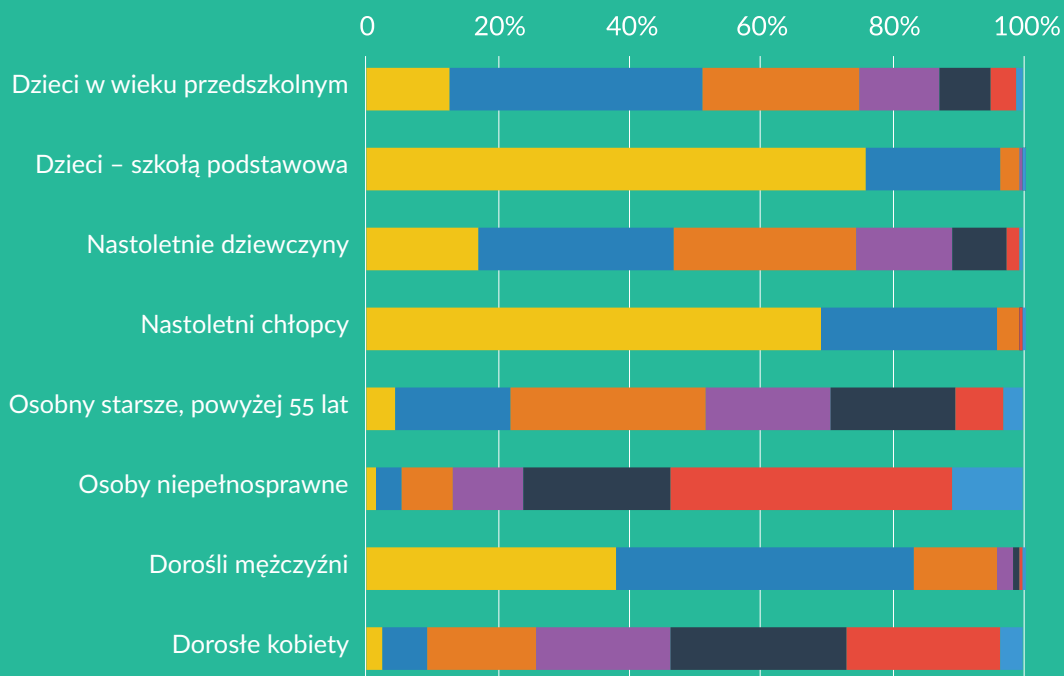
Częstotliwość korzystania z boiska piłkarskiego w 2014 roku

źródło: 2014, Ankieta podsumowująca (N = 1352)

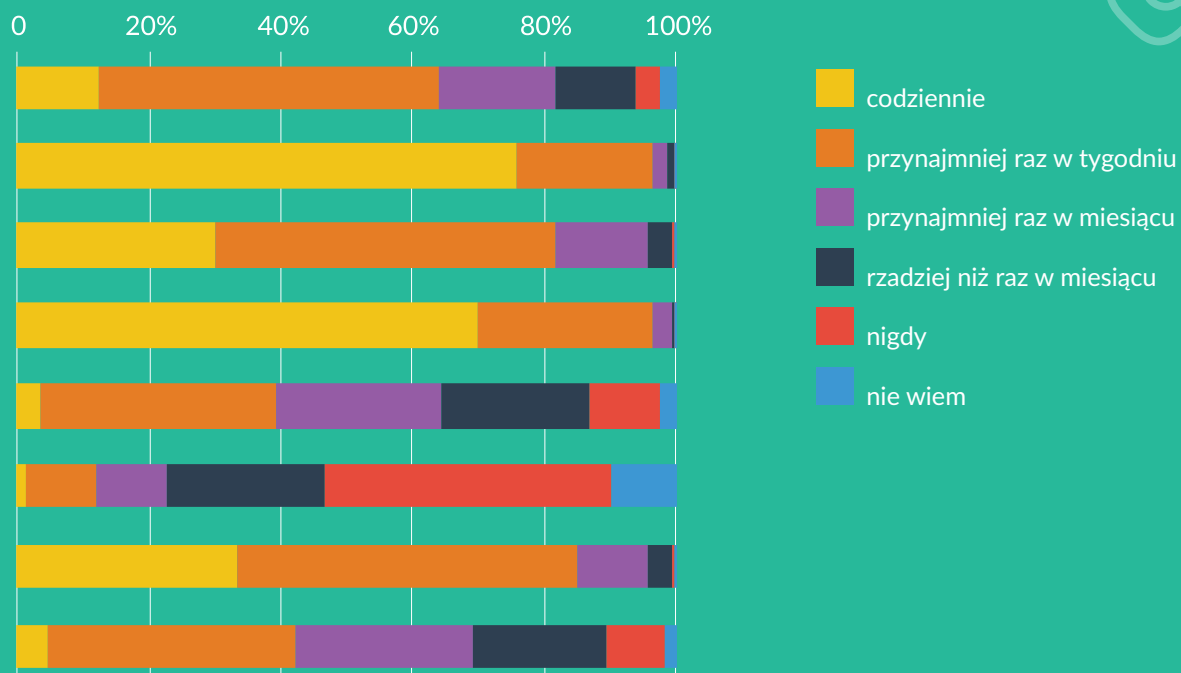
Częstotliwość korzystania z boiska piłkarskiego w 2015 roku

źródło: 2015, Ankieta podsumowująca (N = 1434)

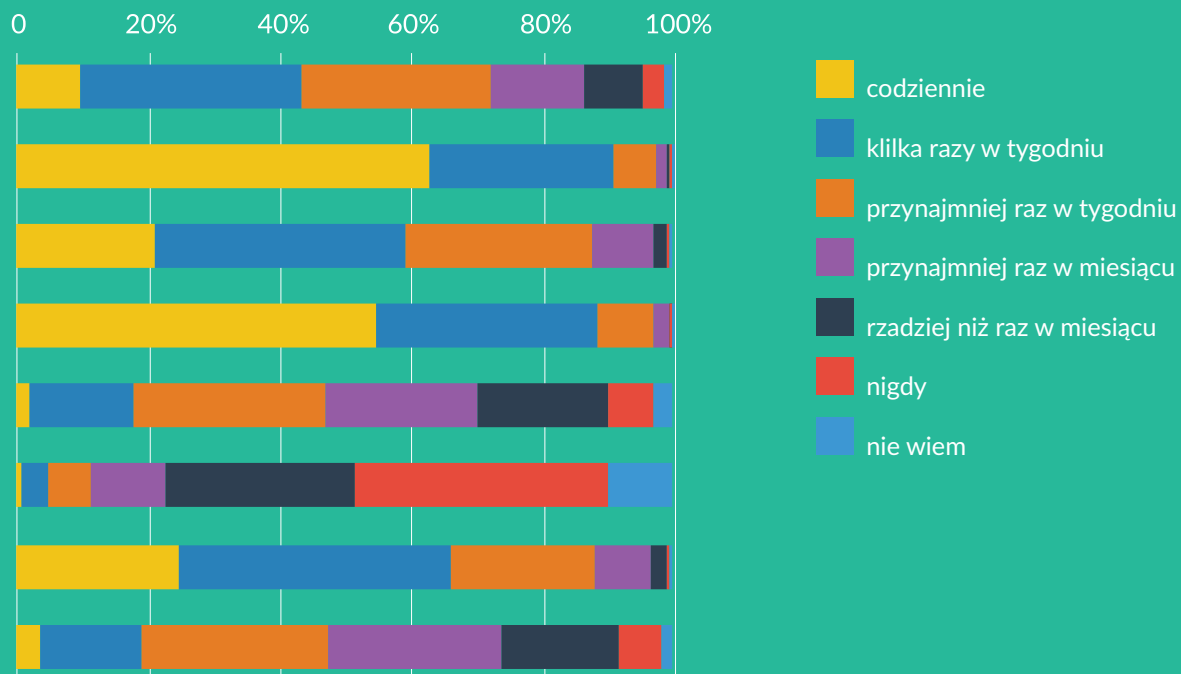
Częstotliwość korzystania z boiska wielofunkcyjnego w 2014 roku

źródło: 2014, Ankieta podsumowująca (N = 1352)

Częstotliwość korzystania z boiska wielofunkcyjnego w 2015 roku

źródło: 2015, Ankieta podsumowująca (N = 1434)

Wsparcie dla Animatorów

Niezwykle ważnym i niepokojącym zjawiskiem obserwowanym w poprzednich badaniach i tych z 2015 roku, jest przeciążenie Animatorów obowiązkami. Sprawdziłiśmy, jak zdaniem Animatorów wygląda sieć wsparcia dla nich, jakie instytucje pomagają im w bieżącej działalności?

Wykres pokazuje, jak dużą rolę pełnią szkoły (na wykresie zaznaczone na niebiesko) i jak ważne są lokalne kluby sportowe, choć w wielu lokalizacjach rodzi to konflikty o dostęp do boiska. Niepokojące jest słabe ilościowo i jakościowo zaangażowanie samorządów lokalnych w dużych miastach. Cieszy z kolei, że wspierające organizacje to dość różnorodna grupa. W kolejnych latach należałoby zadbać o większy udział i zaangażowanie organizacji pozarządowych oraz wolontariuszy.

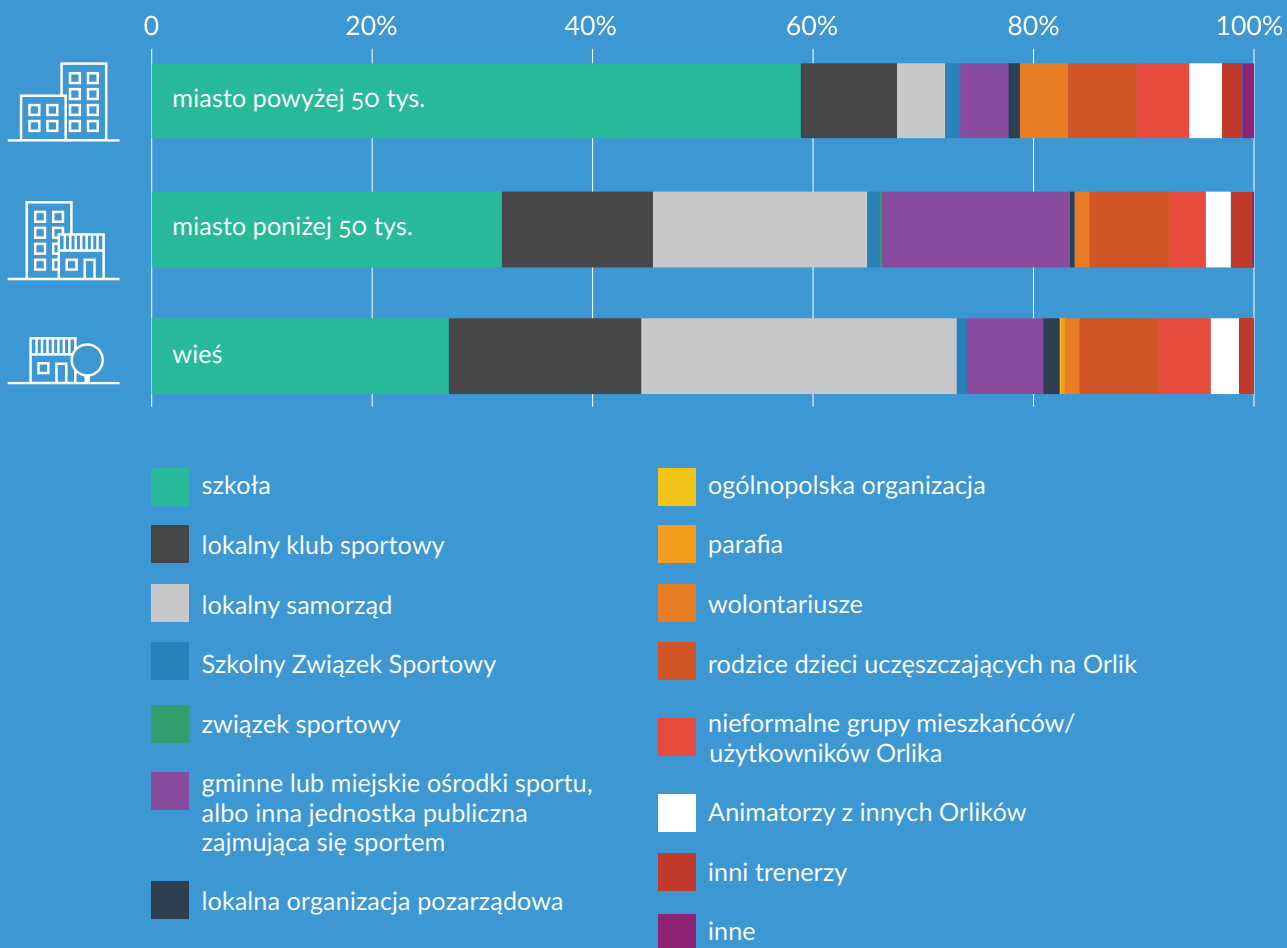
Warto zwrócić uwagę na znaczne różnice między typami lokalizacji. W miastach o 10–20 tys. mieszkańców, Animatorzy mogą liczyć na pomoc nawet ośmiu partnerów, w wielkich miastach powyżej 500 tys. mieszkańców – mimo dużo większych potencjalnych możliwości współpracy – partnerów jest mniej niż siedmiu. W największych miastach nie tylko mizerne jest zaangażowanie samorządów, ale także sieć wsparcia dla Orlików.

Nie jest natomiast już tak, że zajęcia na boisku prowadzą tylko Animatorzy. Wykres pokazuje w tym obszarze zaangażowanie innych osób, najczęściej trenerów klubowych i nauczycieli wychowania fizycznego. Aż prosi się, by w trosce o odciążenie Animatorów i wzbogacenie oferty, angażować więcej stażystów i wolontariuszy.

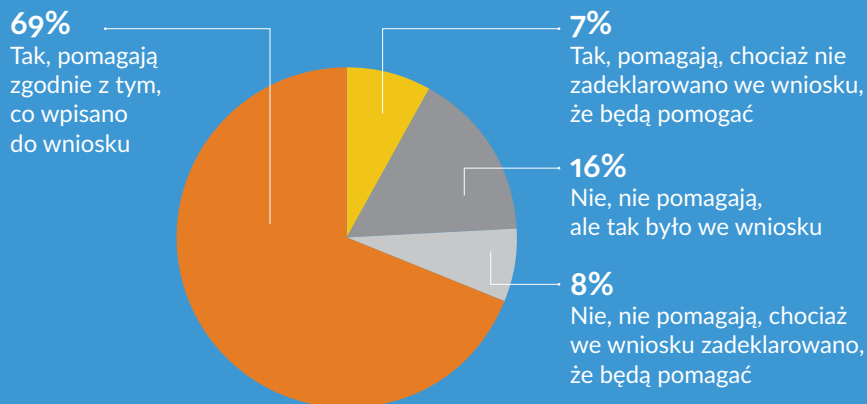
Wsparcie instytucjonalne Orlików w podziale na wielkość miejscowości

źródło: 2015, Ankieta podsumowująca (N = 1434)

Czy na Orliku pomagają wolontariusze? (porównanie stanu faktycznego z deklaracją we wniosku do programu)

źródło: 2015, Kontrola (N = 427)

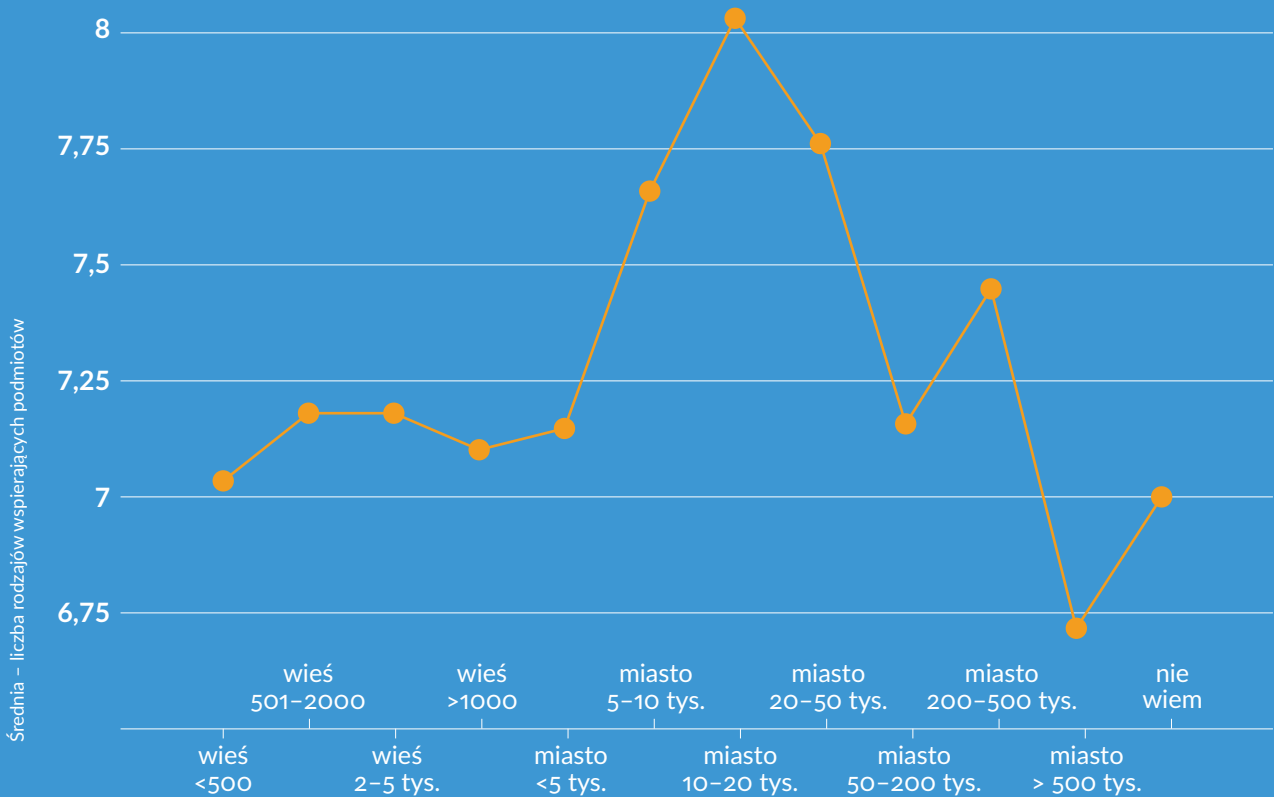

Zaangażowanie wolontariuszy nie jest marginalne, ale analiza jakościowa i wyniki kontroli pokazują, że jest to wciąż wolontariat okazjonalny, imprezowy, rekrutujący się z grona dzieci lub ich rodziców, pomagających na boisku przy okazji turniejów czy innych aktywności. Choć taka jego forma jest naturalna i istotna, można powiedzieć bazowa, to w niewielkim stopniu odciąża Animatora w codziennych działaniach. Dalsze rozwijanie wolontariatu wciąż przez wielu Animatorów jest uznawane nie za inwestycję i odciążenie, ale za dodatkowy kłopot. Tymczasem, wolontariat profesjonalistów może być dla Animatorów doświadczeniem uczącym i niezwykle wartościowym wzbogaceniem oferty. Wolontariusze o niecodziennych pasjach i kompetencjach – odpowiednio zarządzani i doceniani – mogą Orlika rozwijać i przyciągać dodatkowe osoby do aktywności.

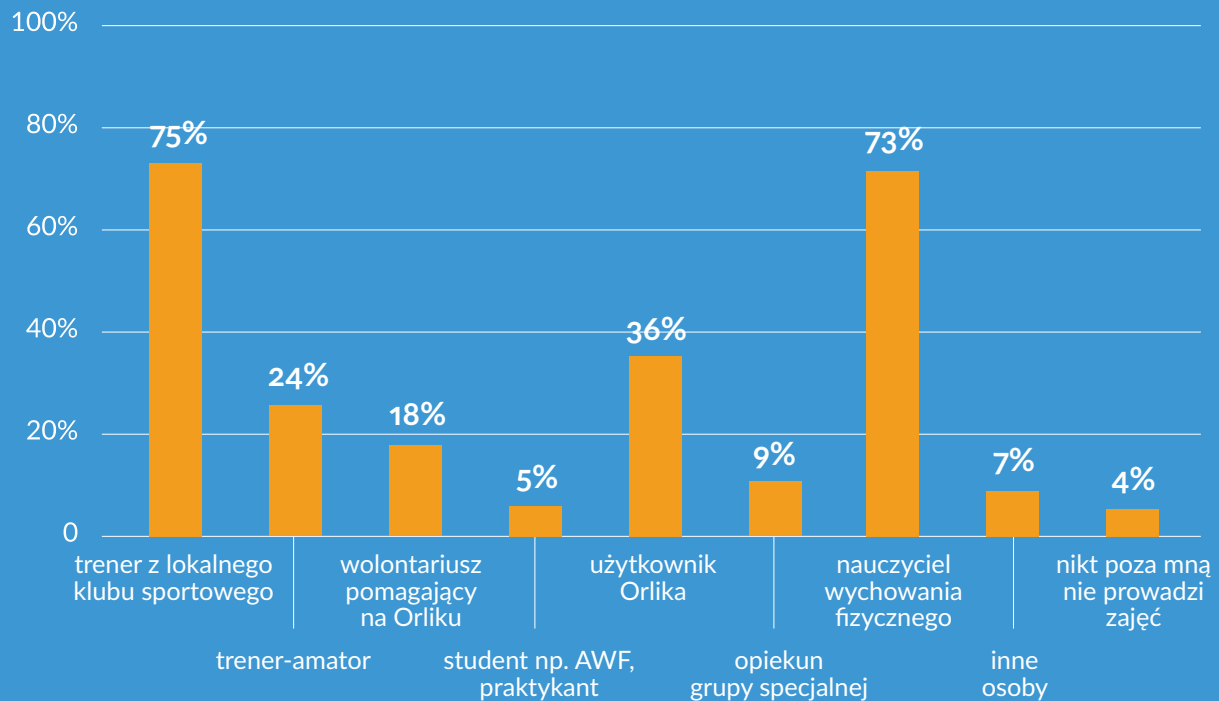
Liczba podmiotów wspierających Orliki (różne lokalizacje)

źródło: 2015, Ankieta podsumowująca (N = 1434)

Kto poza Animatorem prowadzi zajęcia na Orliku?

źródło: 2015, Ankieta podsumowująca (N = 1434)

Najważniejsza jest lokalność

W centrum modelu dobrze funkcjonującego Orlika powinna znajdować się społeczność lokalna, a przede wszystkim sieć podmiotów i zasobów, także finansowych, zarządzana przez lokalny samorząd. Oba podmioty centralne – Ministerstwo Sportu i Turystyki oraz Fundacja Rozwoju Kultury Fizycznej – nie są adresatami próśb o zwiększenie nakładów na sieć Orlików. Ich odpowiedzialnością w ramach środków, którymi dysponują, jest współtworzenie przeanalizowanych prawnie rozwiązań, które będą rozszerzać formy finansowania Orlików, zmierzając do modelu dobrze zdefiniowanego i zrozumiałego, a przede wszystkim wspierającego równą dostępność dla wszystkich grup.

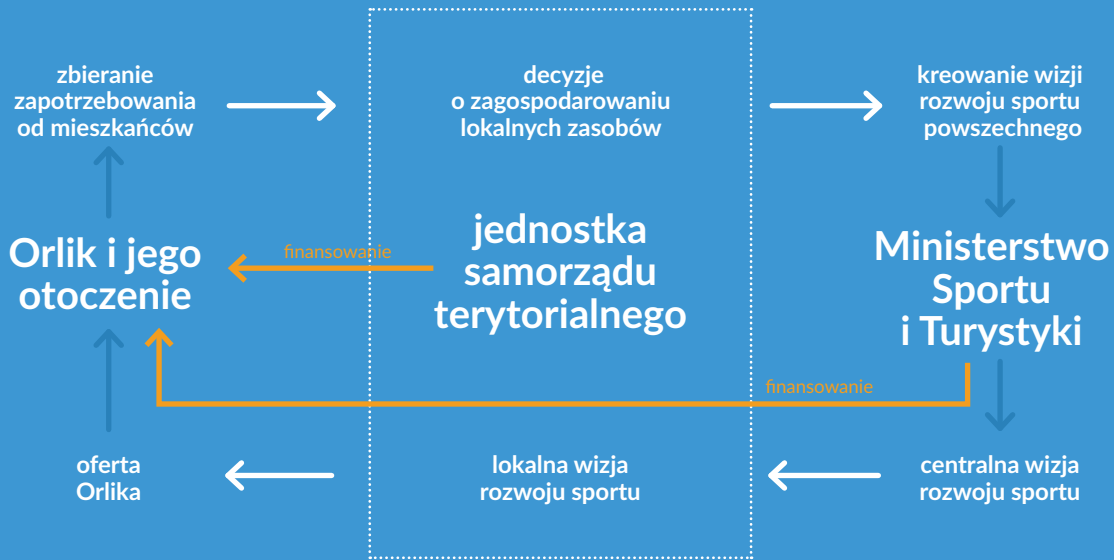
Podkreślamy, już kolejny rok, jak ważne w takim ujęciu jest uświadomienie sobie przez samorządy lokalne swojej roli i wzięcie odpowiedzialności za zarządzanie Orlikami, wspieranie i monitorowanie pracy Animatorów, tworzenie planów rozwoju i poszerzanie oferty, zgodnie z lokalnymi uwarunkowaniami i potrzebami. W tym celu wprowadziliśmy w 2015 roku nową umowę, podpisywaną przez FRKF z samorządem, a funkcjonującą poza umową z Animatorem. Prowadzimy także szkolenia dla samorządowców. Widzimy jednak, że część jednostek samorządu wciąż czeka na sygnał z góry, by coś zmienić w sposobie działania. Ponadto często władze lokalne uważają, że sprzęt i dodatkowe środki na działanie ich Orlika powinny pochodzić od podmiotów centralnych. Zachęceni do poszukiwania nowych, niestandardowych działań reagują obronnie: *nie da się, to nie moja sprawa, to niemożliwe*. Tymczasem inne samorządy, borykając się z identycznymi problemami, potrafią skutecznie wziąć odpowiedzialność, szukają i znajdują rozwiązania, mimo ograniczonych zasobów, charakteryzuje je nastawienie aktywne: *nie ma problemu, jakoś się to zrobi, to będzie trudne, ale damy radę*.

Za przykład może posłużyć, radzenie sobie z problemem braku sprzętu sportowego lub jego szybkim zużyciem się. Dysponowanie sprzętem sportowym z poziomu FRKF byłoby nielogiczną i bardzo trudną organizacyjnie operacją. Chociaż w naszych konkursach dla Animatorów nagrodami są bony na sprzęt sportowy, a nasi partnerzy przekazują sprzęt w ramach współpracy przy wspólnych imprezach, np. próba pobicia rekordu Guinnessa. Sprzęt jest tym rodzajem wydatku, który bardzo jest uzależniony od lokalnych potrzeb, oferty proponowanej przez Animatorów i potrzeb mieszkańców, więc warto inwestycje sprzętowe planować i realizować lokalnie. Sprzęt jest zasobem, który szybko się zużywa, ale jednocześnie środki na jego zakup nie przekraczają możliwości finansowych większości społeczności. Sposoby zdobywania potrzebnych środków mogą być naprawdę różnorodne, rozkładać się na wiele podmiotów, co jeszcze bardziej urealnia ich lokalne pozyskiwanie.

Przykładem pozytywnego sprzężenia zwrotnego między zaangażowaniem JST, pracą Animatorów a otoczeniem, może być Praszka. Tam Animatorzy efektywnością swoich działań zainteresowali instytucje prywatne, które przekazały wsparcie finansowe. Wcześniej samorząd, czyli główny gospodarz Orlika, zainwestował w ludzi, oferując im dobre wynagrodzenie i korzystne umowy. Wydaje się jednak, że podstawowe zainteresowanie wśród JST zostało w programie osiągnięte, a znakomita większość urzędników deklaruje, że na różne sposoby interesuje się działaniami boisk.

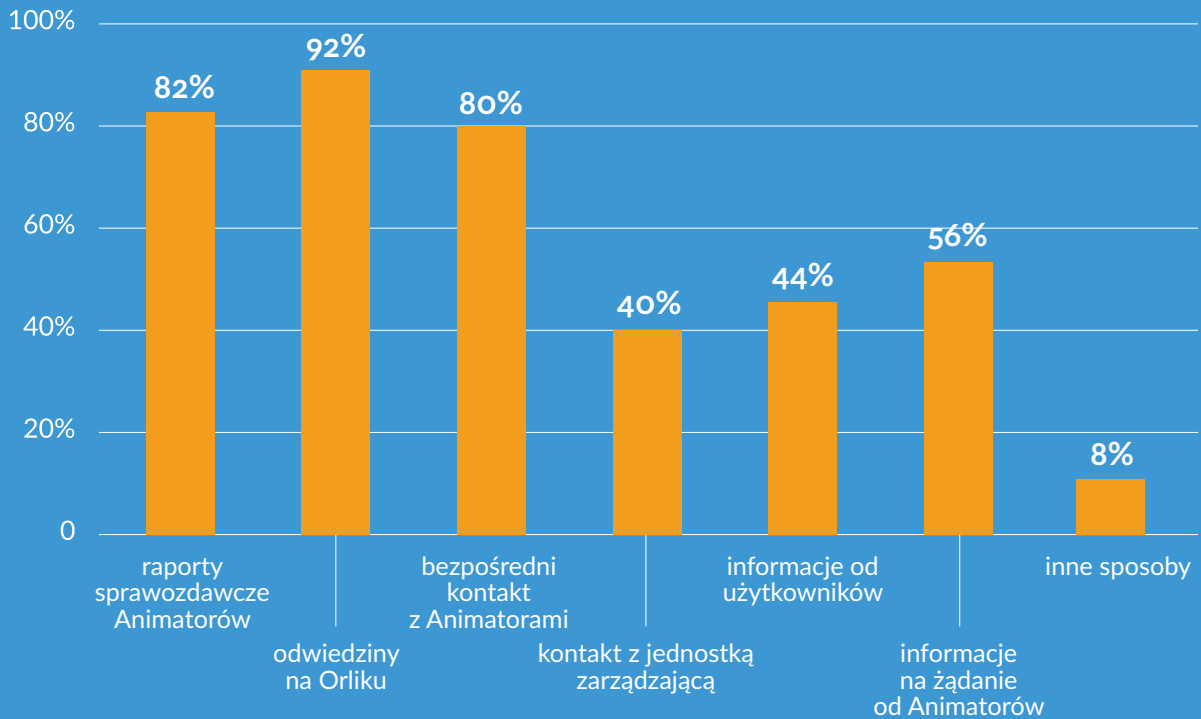
Orliki jako trwałe elementy lokalnej sieci zarządzania sportem

źródło: opracowanie własne

W jaki sposób jednostka samorządu terytorialnego nadzoruje funkcjonowanie Orlika?

źródło: 2015, Kontrola (N = 167)

Niezwykle ciekawie przedstawia się również analiza planów, jakie samorzady mają w odniesieniu do Orlików. Aż 64 proc. urzędników i zarządców wskazało, że kluczowe jest sprawienie, by z Orlika korzystały wszystkie grupy społeczne. To, co od dwóch lat FRKF wskazuje jako najważniejszą drogę rozwoju boisk, jest już uznane i zrozumiałe. Samorzady zdają sobie sprawę, że narzędziem do podążania tą drogą jest różnorodna oferta, uznało tak 57 proc. badanych.

Blisko połowa samorządów (53 proc.) chce skupić się na pozyskaniu zewnętrznego dofinansowania, ale już tylko 16 proc. badanych myśli o zatrudnieniu dodatkowej osoby do technicznej pomocy dla Animatorów, a 27 proc. rozważa zmianę warunków zatrudnienia Animatorów. Osiągnięto więc wspólne cele, ale wciąż nie można jeszcze mówić o pełnym przejściu odpowiedzialności i gotowości do inwestowania w lokalne narzędzia, które by realizację tego celu najsprawniej umożliwiły.

Lokalnie należy również doglądać dostępności i stanu infrastruktury. Orliki w nieubłagany sposób starzeją się. Pamiętajmy, że największa ich liczba zostało wybudowanych w 2009 roku.

Choć sytuacja nie jest jeszcze dramatyczna, to jednak już na ponad połowie Orlików widać wyraźne ślady użytkowania. Zwłaszcza widoczne jest to w tych lokalizacjach, w których baza i oferta sportowa są niewystarczające, a więc Orlik jest bardzo intensywnie użytkowany.

Zniszczona sztuczna trawa, dziury w nawierzchni, uszkodzone siatki ogrodzeniowe i piłko-chwyty widoczne są często, a dodatkowo coraz wyraźniej dostrzec można ślady użytkowania w szatniach i łazienkach.

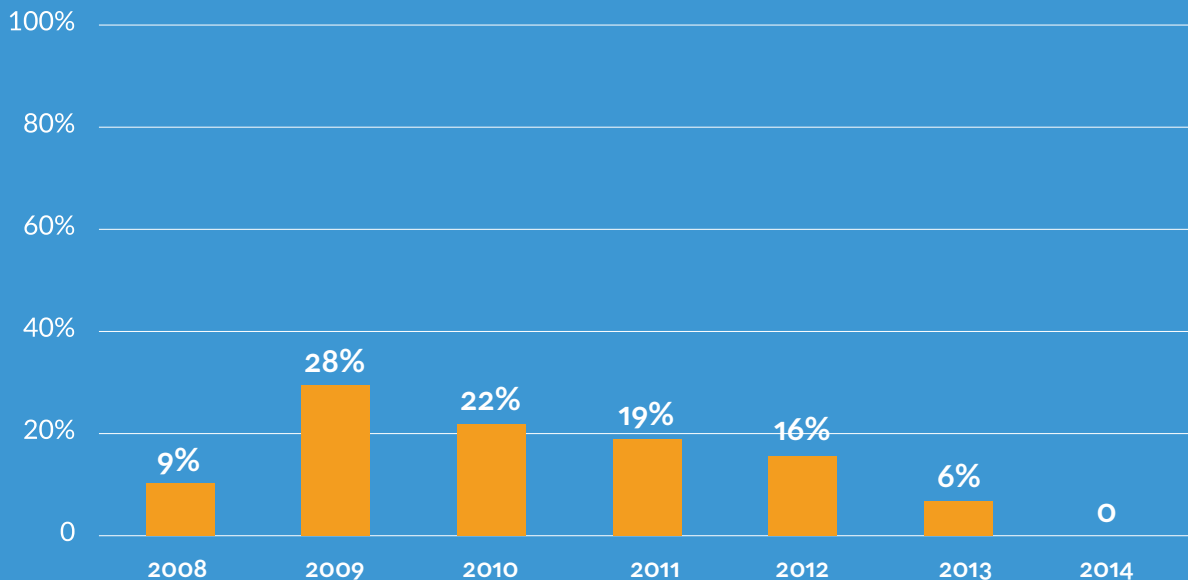
Infrastrukturalna trwałość boisk, mechanizmy finansowania napraw, inwestycje w remonty – to wszystko jest zarządzane i finansowane lokalnie. Każda społeczność w ramach współodpowiedzialności za swoje boisko, powinna ocenić jego stan i zaplanować strukturę wydatków z tym związaną. Utrzymywanie Orlików w dobrej kondycji to najlepszy sprawdzian tego, na ile czujemy się ich gospodarzami.

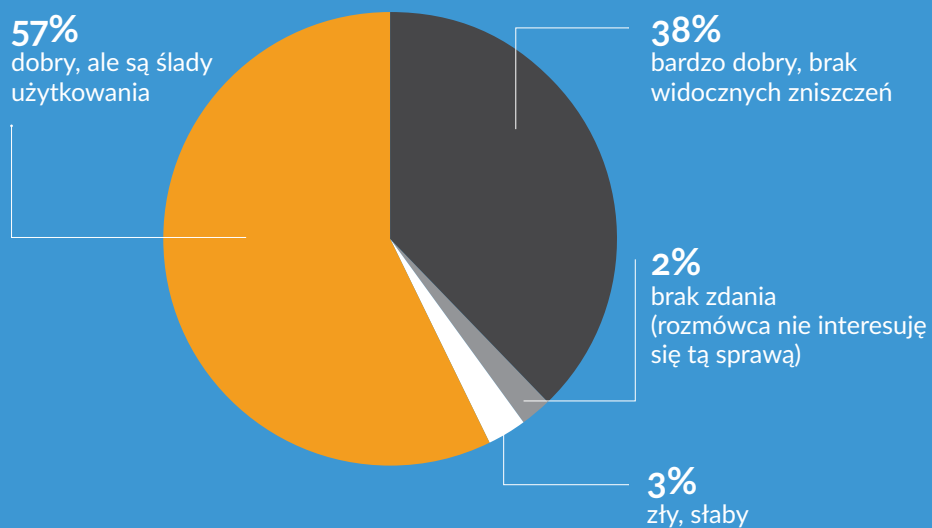
Rok otwarcia Orlika

źródło: 2015, Dane z wniosków konkursowych do programu (N = 2235)

Jaki jest stan infrastruktury Orlika zdaniem przedstawiciela samorządu lub zarządcy Orlika?

źródło: 2015, Kontrola (N = 175)

Zmiana i jej cel

Główny cel działań programu „Nasz Orlik” pozostaje niezmienny – podniesienie poziomu aktywności fizycznej mieszkańców Polski bez względu na ich zamożność, wykształcenie, miejsce zamieszkania oraz stopień sprawności, wiek i płeć.

Program od początku służy jako wielofunkcyjne narzędzie realizacji tego skomplikowanego celu, a działania Fundacji Rozwoju Kultury Fizycznej rozpoznają i rozszerzają, zarówno sposób myślenia o tym, co można za pomocą Orlików i doświadczenia Animatorów zrobić, ale też jak szeroko należy oddziaływać, by zmiana nawyków na dużą skalę mogła się dokonać. Niezmienny cel i stała ewaluacja oddziaływań doprowadza do wydłużenia listy narzędzi, za pomocą których działa FRKF.

Analizując dane z badań realizowanych w kolejnych latach, staramy się patrzeć jeszcze szerzej na zmianę, która zachodzi – już nie skupiamy się tylko na samych boiskach, Animatorach, ale analizujemy postawy samorządu, całych społeczności, kształt polityk sportowych w społecznościach i w kraju.

Orliki jako program mają wielką szansę stać się przestrzenią publiczną i używaną powszechnie (w wielu miejscach już tak jest!), naturalnym elementem usportowienia, a nie projektem dla już aktywnych chłopców i mężczyzn, który dodatkowo jest utrapieniem dla samorządów martwiących się za co je utrzymać. Musimy stale pamiętać, że Orlik jest miejscem społecznym, dedykowanym ludziom, którego zarządzanie i użytkowanie powinno nierozzerwalnie wiązać się z mądrym podziałem odpowiedzialności między wiele podmiotów, łącznie z samymi mieszkańcami. Takie prowadzenie i rozwój programu wymagają jednak dużej skrupulatności i dalszej decentralizacji sposobu zarządzania, które FRKF w 2015 roku zainicjowała.

Cel podstawowy jest corocznie uzupełniany celami szczegółowymi, które dotyczą różnych elementów programu. To do nich dobierane są narzędzia i ich funkcjonalności.

Bardzo ważne jest, aby pamiętać, że ostatecznym beneficjentem programu są mieszkańcy, a nie Orliki – to Orlik ma klientów, a sam nie jest klientem. W dotychczasowym rozumieniu programu cele były formułowane w odniesieniu do boisk. Rozszerzenie perspektywy o całe społeczności sprawia, że i misja Orlików jest kreowana w szerszy sposób. Tak rozumiane Orliki mają inne, lepsze sposoby pozyskiwania zasobów,

służą amatorom z różnych grup, organizacjom o wielu profilach, są miejscem spotkań, są elementem systemu działania i współpracy wielu lokalnych podmiotów.

W 2015 roku przedmiotem naszego zainteresowania były całe społeczności – lokalna polityka sportowa, jej współtwórcy, inni niż Animatorzy – bo choć wciąż wiemy, że to Animatorzy są najważniejszym elementem układanki, to ich warunki pracy zależą od wielu czynników lokalnych (i centralnych), które też musimy obserwować i na nie wpływać. Zarządzanie boiskami i tym, co się na nich dzieje, w separacji od reszty obywatelskich i samorządowych działań w obszarze sportu, nie pozwala dobrze zrozumieć ich szans i planować sensownych działań.

Rozwój, który prowadzi do głównego celu, dotyczy:

- **Samej Fundacji Rozwoju Kultury Fizycznej**, która musi dostarczać coraz lepszej wiedzy, pozostawać w kontakcie ze wszystkimi interesariuszami, inicjować namysł nad najlepszymi rozwiązaniami i adresować kwestie czy problemy do odpowiednich stron. Fundacja nie jest właścicielem programu, a jedynie operatorem dla programu wynagrodzeń, merytorycznym i organizacyjnym centrum przepływu wiedzy w sieci Orlików oraz centrum innowacji i *know-how*
- **Ministerstwa Sportu i Turystyki**, które jako podmiot dofinansowujący, powinno kontynuować współpracę z partnerami społecznymi, pozwalającą na obserwowanie zmieniającej się struktury oddziaływań w sieci Orlików, a także poszukiwać i wdrażać rozwiązania, które sprawią, że ramy funkcjonowania projektu będą stopniowo korygowane w zależności od zmieniającej się rzeczywistości Orlików i doświadczeń zdobywanych przez ministerstwo w innych programach sportowych (np. Multisport). Jednym z aktualnych wyzwań jest sposób finansowania pracy Animatorów, a także wsparcie Orlików i samorządów w stworzeniu ram i zasad odpłatności za niektóre usługi świadczone na Orlikach
- **Jednostek Samorządu Terytorialnego**, które są głównymi gospodarzami miejsc, kreatorami lokalnych polityk sportowych, ale też pracodawcami Animatorów. Samorządy w wielu miejscach rozumieją swoją odpowiedzialność za Orliki i wspierają Animatorów odciążając ich w obowiązkach (szczególnie technicznych), ale wciąż w wielu miejscach widzimy izolowanie Orlika od całego lokalnego systemu sportu i pozostawienie Animatorów samym sobie

- **Animatorów**, którzy muszą doskonalić się w nowych sposobach prowadzenia zajęć, bowiem różnorodna oferta jest najlepszym sposobem przyciągania nowych grup na boiska, ale również w rozumieniu potrzeb lokalnych, budowaniu partnerstw, prowadzeniu wolontariatu i zarządzaniu zasobami tak, by dobrze funkcjonujące boisko nie było prowadzone jedynie ich siłami
- **Lokalnych organizacji pozarządowych**, które powinny rozumieć znaczenie Orlika dla całej społeczności, włączać go i jego pracowników do swoich działań, wspierać Animatorów w budowaniu oferty i poszukiwać finansowania dla działań na Orliku (we współpracy z Animatorem i JST)
- **Ośrodków sportu i rekreacji** oraz szkół, które będą instytucjami zarządzającymi, muszą planować swoje działania z uwzględnieniem Orlików, jako integralnych części systemu. Powinny pozostawać w kontakcie z Animatorami, dzielić się zasobami z Orlikiem, planować działania na boiskach, dbać o ich strategię oraz badać potrzeby rzeczywistych i potencjalnych użytkowników.

Rozwój musi dotyczyć równolegle wielu podmiotów, z dużym naciskiem na Animatorów, ale już wiemy, że nie mogą być oni jedynymi osobami, na których spoczywa odpowiedzialność za Orlik i które coraz lepiej rozumieją złożoność oraz wagę funkcjonowania boisk.

Nacisk na komunikację jest w naszym rozumieniu istotny nie jako cel sam w sobie, ale jako niezbędne narzędzie do wprowadzenia zmiany. Większość używanych w programie narzędzi ma na celu ułatwienie przepływu wiedzy i informacji (portal, szkolenia, konferencje, spotkania regionalne, praca Animatorów Ekspertów oraz kontrola) oraz spotkanie się ludzi, którzy przy programie pracują i mogą sobie nawzajem pomóc. W badaniu samorządów okazało się, że 60 proc. z nich w codziennej pracy jest w kontakcie z innymi samorządami, co jest znakomitą dowodem na żywotność sieci orlikowej.

Rozumiemy już, że urzeczywistnienie głównego celu nie odbędzie się bez zaangażowania całej społeczności i to całe społeczności muszą być wspierane w ramach programu. Nie może się to jednak odbywać w modelu scentralizowanym – dlatego rozwijanie sposobu działania opiera się na edukowaniu kolejnych interesariuszy Orlika, co daje gwarancje trwałości i głębokości zmiany oraz regionalizacji modelu funkcjonowania operatora.

Analiza danych z badań i kontroli rodzi niepokój i rozdźwięk między spektakularnymi zmianami,

które zachodzą na najlepiej funkcjonujących Orlikach, a umiarkowanymi postępami większości pozostałych Orlików. FRKF nie zmienia celów swojego programu, ani coraz bardziej rozbudowanego modelu wsparcia, ale musimy zadbać o to, by osiągnięcia najlepszych 20 proc. Orlików i Animatorów stały się doświadczeniem większości. Nie możemy dalej rozwijać innowacyjności dla najlepszych, tylko musimy zastanowić się, w jaki sposób na stałe upowszechnić kluczowe kompetencje niezbędne do dobrego funkcjonowania boisk w większości lokalizacji.

Jakie cele ma spełnić program „Nasz Orlik”?

Profesjonalni
Animatorzy i Animatorki

Nowoczesna
infrastruktura

Oferta dla
wszystkich grup

Wspieranie aktywnych społeczności sportowych (np. organizacje pozarządowe, kluby, grupy nieformalne, wolontariusze)

Przystępna komunikacja

Autorzy projektu

Fundacja Rozwoju Kultury Fizycznej

Fundacja Skarbu Państwa, realizująca cele Ministerstwa Sportu i Turystyki w zakresie sportu powszechnego. Naszą misją jest działanie na rzecz powszechnej dostępności wszystkich ludzi do sportu i aktywności fizycznej, które tworzą kulturę fizyczną i są częścią wspólnego dziedzictwa kulturowego ludzkości. W związku z tym, dostęp do nich oraz możliwość uczestnictwa należne są każdej osobie bez względu na wiek, zamożność, przynależność etniczną i światopoglądową. Kultura fizyczna stanowi wspólne dzieło całego społeczeństwa, tworzy ważną przestrzeń w życiu społecznym, ze względu na swój potencjał pozytywnego oddziaływania na jakość życia, zdrowie publiczne, integrację oraz aktywność społeczną i obywatelską oraz gospodarkę.

W ostatnich latach FRKF prowadziła m.in. projekty „Animator – Orlik Moje Boisko 2012”, „Akademia Animatora”, „Multisport”, „Mały Mistrz”, „Seniorzy na Orlikach – wielofunkcyjne boiska miejscem rekreacji dla osób starszych”, „Wspólny Narodowy” i „Obywatele dla Aktywności” (partnerstwo).

Centrum Wyzwań Społecznych (Social Challenges Unit) przy Instytucie Studiów Społecznych UW

Jego misją jest wspieranie innowacyjności w naukach społecznych, a także skuteczne włączanie zasobów całego Uniwersytetu w rozwiązywanie najbardziej kluczowych wyzwań społecznych, w partnerstwie z wieloma innymi instytucjami, organizacjami, przedsiębiorcami, liderami i grupami obywateli. Podstawowym sposobem naszego działania jest tworzenie interdyscyplinarnych zespołów, które w określonym w czasie oraz ściśle zaplanowanym procesie będą starały się wypracować i wdrożyć rozwiązania dla zewnętrznych wyzwań społecznych, w celu osiągnięcia realnej zmiany społecznej. Bardzo ważny w całym procesie jest dla nas udział studentów, bowiem zakładamy, że najważniejsze w ich edukacji jest uczenie się poprzez wspólne działanie (*learning by doing*). Jednym z najważniejszych obszarów działań Centrum jest sport powszechny i sposoby skutecznego zarządzania nim.

Fundacja Rozwoju Kultury Fizycznej

zespół

Zarząd

Monika Chabior – prezeska zarządu

Artur Jastrzębski – członek zarządu

Zespół „Naszego Orlika”

Marta Bieszka

Katarzyna Bieszke

Violetta Derengowska

Marta Drzeżdżon

Izabela Dubicka

Anna Fedas

Urszula Galikowska

Aleksandra Goźdzys

Małgorzata Chaberek

Karolina Kaczmarek

Patrycja Komowska

Marek Kowalczyk

Paweł Madler

Beata Mierkowska

Arkadiusz Mierkowski

Agata Murzyn

Anna Piontke

Dawid Pomorski

Joanna Rathnau

Urszula Staniszevska

Monika Stec

Tomasz Szramke

Maciej Topolski

Faustyna Trendel

Katarzyna Werner

Barbara Wolszon

Marianna Wybieralska

Michał Wyszkowski

Wydawnictwo sfinansowane ze środków
Ministerstwa Sportu i Turystyki
z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej

Wydawca

Fundacja Rozwoju Kultury Fizycznej
www.frkf.pl

Projekt graficzny i skład

Marianna Wybieralska

Nasz Orlik

Razem tworzymy nasze Orliki

Ministerstwo
Sportu i Turystyki

FUNDACJA
ROZWOJU
KULTURY
FIZYCZNEJ

UNIWERSYTET WARSZAWSKI | CENTRUM WYZWAN
SPOŁECZNYCH